

ELOFIZETES.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

FŐSZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, november 17.

Fabry Sándor dr. meghalt.

Újra elment közülünk valaki, aki után mélységes űr támad — a szivekben éppen úgy, mint azon a helyen, melyet a munkás emberek társadalmában betöltött. A szív embere volt s a munka halottja lett!

Eszmék hódoló lovagjaként indult neki a harcos életnek, melynek nagyszerűségét nála senki sem látta át jobban. Utja kezdetén felismerte, hogy az élet nem ellensége azoknak, akik férfias önérzettel, tiszta szándékkal és még tisztább becsülettel lépnek rá ösvényeire s nem hallgatnak soha másra, csak lelkiismeretük irányt adó szavára. Ezek alatt ki kell tárulnia annak a nagy mezőnek, melyen a kötelesség ekéje szánt, az akarat vet s a szorgalom arat. A munka tiszteletének ez a szentháromsága volt az ő megdöhetetlen hitvallása, melyben meg nem ingadozott soha, egy pillanatra sem. A kötelességtudásnak szinte fanatikususa volt, ez emelte, vitte előbbre s ha akadály tornyosult eléje, fellohogott benne mindig a dacos magyar akarat, mely átröpítette egy gyönyörű karriér szakadéka fölött. Mert az élet a maga kincseit még kiválasztottainak sem adja olcsón, az ő utját sem szegélyezték mindigvirágok, a harcokra neki is szünetlenül kézen kellett lennie, de utjának minden hajlásánál, keresztezésénél meg tudott állani és pedig becsülettel. De különbözött az élet országútjának többi vándoraitól abban, hogy nem pihenni állott meg az apró stációkon. Volt egy nagy erénye, mely minden állomásról előbbre törni kényszeríté, fel a magasabb, tisztább helyek felé, a hegyormok régióiba, hol a völgyben állók tisztelete, mint egy fekete felhő fedi be a legyőzött élet harcosát. Ez az erénye a példás szorgalom volt. Amely soha nem engedett neki igazán pihenést. Mig másoknál csöndes és gépies munkában nyilatkozik meg ez a tulajdonság, nála tüzzé változott ez, mely égette, hajszolta szünetlenül újabb, alkotásokra és nemes cselekedetekre.

És kettős nyelve volt e tüznek. Az egyik a munka elevenítője volt, a másik az érzéseknek kölcsönzött hevet. Ez kényszeríté szárnyalni lelkét, ez keresteté vele a virágos réteket, az erdők homályát, hol a képzület gyönyörű alakjai élnek a források mellett és sipján nótákat füttyörész a nagy Pán. Ez a világ is az ő világa volt: a halk merengések és málázó hangulatok dalokká formáódtak nála, néha versekbe tömörültek, máskor csak elsuhanak integetve a szive felett. Szeretteit azért tudta olyan nemesen és meghatóan szeretni, minden hozzájuk intézett és róluk mondott szava egy költői lélek támogató szava volt. S az érzéseknek ez a megbecsülése, a szépért és igazért küzdő

embereknek tiszteletadása vonzotta mindig azok felé, kik másokért, a mások boldogságáért küzdenek, míg vérük csöppenként hull le, vész el és semmisül meg. Családját hálványozta, tisztviselőit megbecsülte, de az újságírókat — szerette. Közéjük valónak érezte magát s ha szépet, értékeset talált írásaik között: ő volt az első, aki sietett kezét szorítani vele s biztatni, bátorítani: Fölfelé, csak fölfelé!

A földi pálya végén a lezárt számadáskönyv előtt, a vezetése alatt álló vállalatnak és Aradnak gyászában mélységes fájdalommal veszünk részt mi is: a toll munkásai, kik alán legjobban éreztük annak a bölcs mondásnak az igazságát: „A jók emléke nem száll el a földről: örökre biztat, int és bátorít!“ ...

Ellentétek a kormánypartban.

Harok két miniszter és két államtitkár körül.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Amig az egységes kormányparton serényen munkálkodnak Andrássyék és Wekerlekék, az egyetértést új zavaró momentumok fenyegetik. Mirel holnapra az adójavaslatok kerültek az érdeklődés előterében és ezekben van a helyzet kulcsa.

Wekerle adójavaslatai nem keltették osztatlan tetszést a kormányt támogató pártokban, sőt a miniszterelnöknek az a kívánsága, hogy a cukor- és boradót soron kívül akarja tárgyaltatni, a kormányparti vezető politikuskban élénk visszatetszést szültek.

A miniszterelnök ma tárgyalt Szász Károlyal, a képviselőház elnökével, a Ház munkarendjéről; a tanácskozás szerint a Ház legközelebbi ülése kedden délután 8 órakor lesz s ezen a kormány betérjeszti a költségvetést és az adójavaslatokat. Ez alkalommal Wekerle nagy pénzügyi expozét mond. A Ház szerdán választja meg a delegáció és a kvóta-bizottság tagjait, de csütörtökre a pénzügyi-bizottság már betérjeszti a cukoradó-javaslatot, amelyet pénteken tárgyalni is fog a képviselőház. Más érdemleges tárgyalás nem lesz a delegációk előtt.

A kormányt támogató pártok körében nem értik a sietséget, amelylyel a miniszterelnök a fogyasztási adókat erőszakolja. Különösen a Károlyi-párt tiltakozik az adójavaslatok szelleme ellen. Könnyen megtörténhetik, hogy az adójavaslatok körül a legélesebb ellentétek keletkeznek a kormány és az öt támogató pártok között.

A kormány személyi nehézségekkel is küzd. Mezőssy Béla ügye okoz gondot a miniszterelnöknek. Hír szerint az Apponyi-párt Toth János utján a miniszterelnöknek azt a kívánságát fejezte ki, hogy a földmivelési miniszter bíróság előtt tisztázza magát és addig is távozzék helyéről. Bizonyos, hogy Me-

zőssy elhagyja helyét, minthogy Ugron Gábor bukását is befejezettnek tekintik a Károlyi-párttal való összetűzése óta.

Élénk megbeszélés tárgya a kormánytámogató pártokban a tőzsde ügye is, amelyben a kormány tétlenségét és az egyre később jövő beavatkozást hibáztatják.

Este telefonálta tudósítók: A minap a kormány két államtitkár személyes ügyével foglalkozott. A két államtitkár örgróf Pallavicini és Beck Lajos volt. Az ügy alapja egy a Friss Újságban megjelent politikai vonatkozása cikkkel van összefüggésben. A nevezett lap ugyanis a papir hiányért Pallavicini államtitkárt tette felelőssé, mint aki ezt az ügyet „hanyagossággal kezelte.“ Pallavicini a kritikát igaztalanlannak tartotta. Mivel a Friss Újságnak ezen időben Beck Lajos államtitkár volt a politikai vezére, ezért az ügy tisztázása miatt a kormányhoz fordult. Megállapítást nyert, hogy Beck államtitkár a cikk megjelenéséről mit sem tudott. Az ügy ezzel elintéztést nyert.

Budapestről telefonálta tudósítók: A képviselőház keddi ülése szenzációsanaz ígérkezik. Ekkor mondja el Andrássy Gyula gróf sürgős interpellációját az osztrák támadások dolgában. A többi interpelláló, Perényi Zeigmond báró, Polonyi Géza és Urmánczy Nándor, csak a legközelebbi interpellációs napon, szerdán okolja meg interpellációját. Valószínű, hogy a rendes interpellációk sora megszorodik egygyel. Az egyesült függetlenségi és negyvennyolcas párt szintén esatlakozik a képviselőház tiltakozó manifesztációjához.

A képviselőház első ülésén a miniszterelnök a költségvetésen kívül az adójavaslatokat, továbbá a kiegyezési és bankprovizóriumról szóló javaslatokat is előterjeszti, de a képviselőház elé kerül a választójogi javaslat, sőt biztos értesülésünk szerint, a választókerületek beosztásáról szóló törvényjavaslat is, amely már szintén elkészült. A javaslat sajtó alatt van és legközelebb szétosztják a kormány tagjai között. A választójogi javaslatok tárgyalását csak úgy, mint a többi javaslatét, bizottsági előkészítés előzi meg. Az utóbbiak illetékes bizottságaikhoz kerülnek, a választójogi javaslatok tárgyalására azonban nagy, külön bizottságot választanak. A bizottságnak ötven-hatvan tagja lesz. A bizottsági tagságok fele a munkapárté lesz. Az Apponyi-pártnak tíz hely, az alkotmány-pártnak és a Károlyi-pártnak öt-öt hely jut.

Budapestről telefonálta tudósítók: Toth János államtitkár a lapoknak azon állításával szemben, mintha ő a Mezőssy-ügyben eljárna volna, kijelenti, hogy ez nem felel meg a valóságnak. Toth János államtitkár azt mondja, hogy ő sem egyénileg, sem a pártja megbízásából Mezőssyt nem kereste fel és vele nem tárgyalt.

Budapestről jelenti tudósítók: A képviselőház keddi ülésén Andrássy Gyula gróf és Perényi Sándor interpellálni fognak az osztrák képviselőházban történt támadásokért. Értesülésünk szerint Tisza István gróf sürgős interpellációt jegyzett be az interpellációs könyvbe.

Nyugalom a tőzsdén.

Szilárdulás az összes értékekben

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest. Már a hivatalos üzleti idő előtt konstatalható volt, hogy a vételmegbizások nagy túlsúlyba jutottak s a hetek óta tartó lázból a tőzsde magához tért. Így is történt. Mikor a harangjelzésre megindult a forgalom, a legviharosabb hossz-mozgalmakra emlékeztető szilárdság tört elő fél órán át szokatlanul emelkedő árfolyamokkal. A papírok az első 10 percben 40—60 k.-val emelkedtek. Később ismét eladók jelentkeztek, ami az elért árelőnyök nagyrésztét lemorzsolta. Azután ismét hossz-lendület érvényesült, majd a zárhatnál ismét lanyhaság lett uralkodó.

Végeredményében az árfolyamok nagy része határozott javulással záródott és az irányzat, ha ingadozó is volt, végleg barátságos maradt. Az itt elmondottak a külisszra vonatkoznak. De nem áll ez a korlátra, amelynek üzeme ma éppen oly szertelennak és veszedelmesnek bizonyult, mint eddig. A korlátban ma is a napok óta erőszakolt lanyhaság dominált, amelynek valóságga fertőző hullámai átterjedtek a bizakodó külisszra és itt is gyengülést okoztak.

Minden lakó előtt kézzelfekvő, hogy a jogosított ügynők rendszerre megbukott, csak a makacs tőzsdetanács nem akar megválni a végzetes reform vakaros-maradéka-tól. Krausz Simon maga is kijelentette ma, hogy egyáltalán nem ragaszkodik a reformhoz. De a csontos tőzsdetanács görcsösen kapaszkodik súlyedő erkölcsi hajlamának e száimaszázába. Ma már ugy áll a dolog, hogy a tőzsde eleven testébe tudatos fertőző célzattal beleoltotta a reform a mérget. A korlát-rendszer az egyetlen idegen anyag, ami ma is lázassá tette a tőzsdét.

A mai szilárdság egyik mozgatója volt, hogy a bankok folytatták tegnap megkezdett intervenciós vásárlásukat. Ugy látszik, a kontremín kitombolta magát, most már fedezeti vásárlásokat eszközöltek és a bankok szeretnék minél előbb tőzsde üzletmenetük megingott hitelét helyreállítani. A legutóbbi napok pusztításaira jellemző, hogy tegnap még sok ember várta a tőzsdeidő végét a lépcsőkön és a Börze-kávéházban, ma már alig lézengtek néhányan. A tömeg kifosztva, tönkrevetve eltűnt a két hét előtt oly mozgalmas vidékről.

Késő este telefonálta tudósítónk: A tegnapi érthetelen és okatlan izgalom után ma erőteljesen megszilárdult az értéktőzsde. A forgalom megnyitásakor az összes értékekben jelentékeny szilárdulás mutatkozott. A tendencia a tőzsde-forgalom folyamán változott ugyan, de megállapítható, hogy ma a tőzsde visszanyerte nyugalalmát. A forgalom lefolyásáról az alábbiakat jelentik:

A megnyitás a tegnapi legmagasabb kurzusokkal kezdődött, de nemsokára az egyes értékek 50—60 koronás emelkedést értek el. A magasabb kurzusokat realizációkra használták fel, de később újból nőttek: a záró kurzusok a következők: Magyar Hitel 1292, Osztrák Hitel 914, Leszámitoló bank 775, Magyar bank 870, Agrár bank 1000, Fabank 880, Államvasutak 1017, Rimamurányi 1070, Salgótarjáni 1130, Közuti 895.

A korlát értékek forgalmában is nagyobb vásárlás volt és a tendencia megszilárdult. Itt a következő záró kurzusok voltak: Atlantika 1420, Általános köszén 2060, Ipar bank 510, Textil művek 590, Olaj ipar 850, Temesvári szeszgyár 550.

A legalacsonyabb és legmagasabb hivatalos kurzusok a következők: Magyar Hitel 1245—1316, Osztrák Hitel 895—920, Agrár bank 915—998, Fabank 840—890, Hazai bank 575—608, Kereskedelmi bank 5700, Magyar bank 850—880, Magyar Általános Köszén 2050—2075, Salgótarjáni 1080—1200, Beocsi cementgyár 950—1000, Első budapesti gőzmalom 3900, Rimamurányi vasművek 1050—1135, Ganz-Dambius 4250—4400, Fegyvergyár 1000—1040, Ruggalma-gyár 925—1060, Klotild vegyipar 575—585, Nasicai tanin-gyár 2200—2200, Osztrák-Magyar Államvasutak 990—1030, Adria tengerhajózás 1750—1765, Atlantika 1350—1420.

LEGUJABB.

Napirenden a béke.

(Amerika nem üzen háborút a monarchiának.)

Érkezett éjjel 2 órakor.

Stockholm. Haparandai jelentés szerint a finn szociálisták katonaságsegítségével államcsínyt hajtottak végre. Megszállták a táviróhivatalt és a középületeket. A szenátust és a tartománygyűlést feloszlatták, a régi szociálista tartománygyűlést ismét jogszerűnek nyilvánították és új szenátust létesítettek polgári elemek kizárásával. Az országban nagy az izgalom és további zavargások várhatók. A vasutasok is résztvesznek az általános sztrájkban.

Stockholm. A maximálista pártok külföldi albizottsága nyilatkozatot közöl arról, hogy miként szándékozik irányítani az orosz politikát. Megállapítja a kiáltvány, hogy a párt a békekötést napirendre tűzi, mert a háborút egy nappal sem akarja tovább folytatni. Amikor a nyilatkozat rámutat arra, hogy Franciaország, Anglia, Olaszország és Amerika kormányai vonakodnak tárgyalásokba bocsátkozni, megjegyzi, hogy a központi hatalmak kormányai készek lennének a tárgyalásra. Az ebből keletkező ama veszedelemtől, hogy a központi hatalmak hadosztályukat a keleti frontról a nyugatra vetik, hogy az angol és francia seregek ellenállását megtörjék, az orosz proletárság nem tudja megoltalmazni a tovább harcoló Franciaországot, Angliát és Olaszországot. Ellenben a maximálisták kénytelenek volnának a háborút folytatni, ha a központi hatalmak a lengyel, kurlandi és litván kérdést a béketárgyalás előtt egyoldalulag akarnák szabályozni. A párt Oroszország minden népének teljes szabadságot ad, hogy maguk döntsenek, vajjon együtt akarnak-e élni az orosz néppel, vagy külön akarnak válni tőle?

Berlin. A Wolff-ügynökség jelent: Imüindennél a harc erősen fokozódott. Keleten nem történt különösebb esemény. A Brenta és a Piave között új támadásokkal sikerült több elengedő állást elfoglalni.

Stockholm. Gusztáv svéd király javaslatára a norvég, dán és svéd királyok november havában találkozni fognak.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A Brentától keletre folytatjuk előnyomulásunkat.

Kopenhága. A pétervári telefonközpontot, amely Kerenszki érkezésének hírére csatlakozott a régi kormányhoz, a vörös gárda megszállta. A Pavlovszki hadiskolát, amely nem adta meg magát, elpusztították. Az új kormány közlése szerinti programjában a részletes békejavaslatot.

Amsterdam. Harve amerikai ezredes megbízást kapott arra nézve, hogy gyűjtsön adatokat a béke előkészítésére vonatkozólag.

Rotterdam. A Newyork Herald híradása szerint az amerikai kormány kijelentette, hogy ezidő szerint nem üzen hadat Ausztria-Magyarországnak.

Olcsóbb lesz a hus.

— A Haditermény gondoskodik Aradról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny megírta, hogy tegnap nem sikerült a városnak megállapodnia a hentesekkel, hogy vegyék át a Haditermény Részvénytársaság 45 métermázsa sertéshusát. Ma délelőtt 10 órára Zubor Andor tanácsos, aki a polgármester megbízásából tegnap a tárgyalásokat vezette, ismét összehívta a henteseket, akik most már hajlandóak nyilatkoztak a hus átvételére.

Zubor tanácsos közölte a hentesekkel, hogy a hus 7 koronás ár mellett megkaphatják, de kötelesek a hus a polgármester által megállapított új maximális árak mellett kímélni. Az új maximális árak november 18-án, vasárnap lépnek életbe. A hentesek ebbe bele is mentek s így vasárnaptól kezdve a sertéshus és szalonna olcsóbb lesz. Remélhető, hogy ezentúl husban nem lesz hiány Aradon, mert a Haditermény hamarosan ismét nagyobb mennyiségű sertést vágat s a hus átengedi az aradi henteseknek.

A polgármester ma hirdetésben közli a közönséggel, hogy vasárnaptól kezdve a sertéshus, zsir és egyéb sertéstermékek maximális árai a következők lesznek:

Karaj 8 korona 20 fillér, comb, tarja vagy oldalas 7 korona 80 fillér, füstölt és bármilyen nevezendő étkezési szalonna 16 korona, sózott szalonna 14 korona, olvasztani való szalonna 4 centiméternél vékonyabb 12 korona, olvasztani való szalonna 4 centiméternél vastagabb 14 korona, hajt 14 korona, zsir 16 korona, kolbász 8 korona 60 fillér, májas 5 korona, szalonnás véres, hurka és disznósajt I. 7 korona, töpörtő 3 korona, vagdalt hus 8 korona 60 fillér, kocsonyahus 5 korona, füstölt sonka 14 korona.

Ha a Haditermény Részvénytársaság a város részére szalonnát is rendelkezésre bocsátja, vagy pedig november 1. előtti vágásból származó szalonna fog rendelkezésre állni a szalonna és zsirának leszállítása iránt is intézkedni fog a polgármester.

Aki a megállapított legmagasabb árnál többet követel, vagy ígér, elfogad vagy szolgáltat, ugyszintén az is, aki a legmagasabb árnál vonatkozó rendelkezéseit bármilyen módon kijátsza, vagy kijátszásuknál bármilyen módon közreműködik, arannyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapítható annak a nyereségnek összege, melyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés 2000 koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet. Kihágás miatt nem büntethető az, aki az eladó által követelt árt megígérte vagy megtízette, ha a kihágást a hatóságnál jelenti.

Japán megszállta Vladivosztokot.

(Az orosz polgárháború szörvára.)

Saját tudósítók telefonjelentése.

Amsterdam. Japán a szövetségesekkel egyetértve megszállotta Vladivosztok orosz kikötőt és az oroszoknak többi kelet-ázsiai kikötőt. Az amerikai hadianyagnak Vladivosztokba való szállítását megszüntették és az utban lévő szállítmányokat Japán ellenőrzése mellett veszik át.

Rotterdam. Pétervárról egyre homályos és hézagok lükei érkeznek. Egy november 13-án feladott távirat szerint a szociálisták tárgyaltak a bolsevikiekkel a megegyezés érdekében, melynek feltételeit a következőkben sorolták fel:

1. A vörös gárda elbocsátása.
2. A pétervári helyőrségnek a városi tanács ellenőrzése alá való helyezése.
3. A bolsevikiek ellen a hadműveletek megszüntetése.
4. Kerenszki hadseregének garanciális kijelentése arra vonatkozólag, hogy a bevonulás alkalmával nem lövik a várost.
5. Lemondás a házkutatásokról és letartóztatásokról.

Ezen a helyen a távirat megszakadt.

Stockholm. Haparandából érkezett jelentés szerint a pétervári katonai és munkástanács vasárnap Troczkij elnöklésével ülést tartott. Troczkij bejelentette, hogy a pétervári helyőrség néhány osztága átpártolt Kerenszkyhez és a telefon központ is a hatalmukba került.

A Péter-Pál erőd helyiségeiben elhelyezett katonaiskolai növendékeket felszólította, hogy 20 percen belül adják meg magukat, különben a tűzérővel a földdel egyenlővé teszi az iskola épületét.

— Mi elakarjuk kerülni a vérontást mondotta Troczkij. Oktalannak tartjuk a felesleges mészárlást, de az ellenállókkal szemben radikális eszközökkel kell fellépni.

A fogságban lévő katonai növendékeket Kronstadtba vitték.

Stockholm. Ideérkezett utasok állítják, hogy Pétervár közelében a vasúti vonalakat felszedték. Kerenszkynek

szombaton három hadtestnél nagyobb hadereje volt. Több csapatot a bolsevikiek ellen foglalt állást. Hír szerint Troczkij és Lenin az „Auróra” nevű cirkálón van. A flotta zömét Kronstadt ellen vezényelték. A téli palotában fogságban lévő katonai iskolai növendékek helyzetét borzalmasságnak mondják. Sokat agyonlőttek közülük. A megmaradtakkal pedig nagyon durván bánnak el az őrizetükre rendelt katonák.

Berlin. A Daily News jelenti Pétervárról: A bolsevikiek a titkos szerződések szövegét már lefordították és kinyomtatás végett átadták az állampapírnak. Az entente diplomáciájának közzétételében a bolsevik-kormány az összeköttetést hétfőn brüsszeli módon félbeszakították és elutazásra készülnek.

Kopenhága. Az Oroszországból érkező jelentések nagyon ellentmondanak egymásnak. Bizonyos csak annyi, hogy minden felosztásban van és a közigazgatás összes szervezetei hihetetlenül szervezetlenek. A Berlingske Tidende Pétervárról érkező levelezője azt beszéli, hogy Kerenszki nem népszerű többé az orosz fővárosban, ahol már csak egy gondolat foglalkoztatja az embereket: a béke. Egy szocialista koalíciós kormánynak nagy jövője volna, létrejötte azonban majdnem lehetetlen, mert az összes szocialista csoportok maguknak követelik a fűszert a kormányzatban. Éppen ezért bizonyos, hogy a nagy káosz a jövőben sem fog tisztulni és az igazi polgárháború, amelynek terjedelmét még csak sejteni sem lehet, majd csak ezután fog kitörni. Ez a háború hosszadalmas és rettenetes lesz és eredményét bizony nem lehet előre tudni. Az utolsó hírek szerint a két küzdő csoport tegnap Gacsina közelében ütközött meg és a bolsevikiek győztek Kerenszki csapatai felett.

Berlin. Kopenhágából jelenti: Hétfőn Gacsinában, Carszkoje-szelóban és Grad-

nojeszelóban még Kerenszki volt a helyzet ura. Hír szerint ezen a napon történt a döntés, melynek az volt a következménye, hogy Kerenszki — a helsingforszi katonai bizottság távirati értesülése szerint — három-ötezer emberével dél felé visszavonult. Annyi bizonyos, hogy Kerenszki sem hétfőn, sem később nem vonult be Pétervárra. Haparandából érkező hírek szerint kétségtelen, hogy Pétervár körül még folynak a harcok. Kerenszki uralja a Gacsina—Pétervár közti vasúti vonalat s páncélvonalai is vannak. Csapatának száma azonban oly csekély, hogy — mint jelentik — a carszkojeszelei csata után nem tudott fedező csapatokat hátrahagyni. Moszkvában pogromokhoz hasonló vérengzések vannak napirenden. Egy másik jelentés szerint Pétervár egyes részei lángokban állanak. A Haparandából érkezett legutóbbi hír szerint úgy Pétervárott, mint több más nagy városban kizárólag a maximálisták gyakorolják a hatalmat.

Genf. A Havas-ügynökség egy kerülő uton érkezett nemhivatalos táviratban azt a hírt közli, hogy Kerenszki csapatai valóban bevonultak Pétervárra, de átpártoltak a maximálistákhoz.

Veszélyben a közüzemek!

(Víz, villany, légszusz.)

Saját tudósítók telefonjelentése.

Megírta tegnap az Aradi Közlöny, hogy a Országos Szénbizottság arról értesítette a várost, hogy a rendkívüli körülmények miatt mindeztideig nem szállíthatta a megígért szenet és kokszot. Együttal arról is értesítette a várost, hogy a jövőben sem szállíthat, mert nincs kilátás arra, hogy a szállítási viszonyok kedvezőbbek legyenek és hogy a bányák üzemképességüket fokozhatják.

Ez a szomorú értesítés érthetően kellemetlenül érintette a várost, nemcsak azért, mert a közönség részére nem tud megfelelő fűtőanyagot gondoskodni, hanem elsősorban azért, mert a városi üzemeket ezáltal nagy veszedelem fenyegeti. A városi üzemek már régóta küzdenek a szénhiánnyal. A város már többször felírt az országos szénbizottsághoz, hogy gondoskodják szénről, de többszöri sür-

Az ácsorgók között.

(Kép az aradi utcáról.)

A szavak fájdalommal fogantak, a fittos tragédiák mintha gerezdbe rakva kerültek volna el, mindenki fáztott, a komisz cédá szél behatolt a vékony, viseltes kendők alá és az eső csapdosta, verdeste a szegény asszonyokat, a kik ma is ott ácsorogtak az Andrassy-téri határsági élelmiszerbolt előtt és várták, hogy mindenféle színű jegyükre mikor kapnak már egy kis élelmiszert. A főteren hullámozott a forgalom, jöttek-mentek az emberek, siettek dolguk után, futott mindenki, mert a télbe hajló idő már elküldte első előhírnökét kellemetlen szel eső alakjában.

Csak itt, e kopott, piszkos portállal rendelkezésű bolt előtt áldogáltak a kitaposott cipőjű, nagykendős asszonyok. Üres táskákkal, üres szatyrokkal várnak ezen a helyen a piac ostromlói, a fűszerüzletek vendégei és mindazok, akiket háztartással vert meg a háború. Az eső egyre jobban ömlött alá a vastag ködbe takart égről, sűrű cseppekben jött a hideg víz, szél számozta a sárga falevelekkel takartaszfaltot, a busz lombo, öszcibálta fákra egyre hullt a sok gémberedett galy, a nagyobb lendületet vett vihar megzörgette az ablakokat, bedörömbölt a szobákba, de az élelmiszerbolt előtt makacsul álltak a dermedt kezű nők és

álltak és vártak minden kegyetlenkedő idő dacára.

Tíz óra lehetett, amikor én is beálltam a sorba. Csöndesen és félve odavánszorogtam a többiek mellé, hogy így közelről, szemtől szembe lássam a meztelen nyomort, ami a külvárosokból idemasírozott a fényes üzletek mellé, ami annyira avanszált, hogy már nem is szegény részesévé válni. Az előttem didergő asszonyok rossz szemmel néztek rám, mustálni kezdtek a ruhámat, még beljebb is hatoltak a szenvedő, bánatos, forradalmi, követelő és kőtöve teklutetek. Az egyik azt mondta, mit akarok itt, a másik szigorúan szólított felelősségre, hogy kinek szeretnék cukrot, petroléumot vagy hordós halat vásárolni? Mások azt kérdezték néma nézésükkel, hogy miért éppen most jöttem, amikor ők is itt vannak? A később érkezőket sorra így boncolgatták a szemek, ami azonban nem tartott sokáig, mert az újak hamarosan részesévé váltak a többiek szenvedésének.

Elgondoltam, milyen jó most a gazdagságban dűlkölőknek, akik puha, meleg szobában ülnek, akik a kályha duruzsolását hallgatják, s nem kell senkít sem letiporni, megcibálni, letaposni és félholtra öklözni bizonyos fontos cikkekért. Milyen jó most otthon a szoba homályos ablakából az utcára tekinteni; nézni a kisvasút kerekei alól felreccsenő lueskos vizet, nézni a háztetők elmosódó szillettjeit és nem törődni cukorral, tejjel, főzeléssel, és más

egyéb hasonló, százezrek érdekelt mozgató dolgokkal... Ahogy álltam a sorban, ahogy tolni szerettem volna előre a családos anyákat, ahogy gyorskezü, önzetlen intéző szerettem volna lenni ott, abban a nagy raktárban, ebben a furcsa helyzetben, egyszerre minden fájdalom, szenvedés, könyvtakasztó érzés a szívemre tolt. Ordítani akartam, hogy engedjenek be mindenkit és hamar, nagyon hamar szolgálják ki ezeket a háború tépettjeit. Azonban nem lehetett egy kukkot sem mondani, a szívem a torokomra szaladt és én is csak vártam és álltam a többiekkel, a sokakkal együtt a bolt előtt és az ablakon keresztül, néztem a gulákba tornyosuló élelmiszereket, a halas hordókat, az íromba alakú csomagokat, a potrohás zsákokat.

— Két órája állok már itt — mondotta nagyon fájdalmasan és halkán mellettem egy élemedett koru asszonyt és még mindig nem tudok bejutni. A fürgébbek hátranyomnak és én nem tudok semmihez se jutni.

— Mi is régen várunk, pedig otthon bennünket is várnak — felelték vissza a szemben lévő sorban szinte kórusban.

— Csupa várás és ácsorgás az életünk a háborúban — mondogatják az asszonyok. Negyedik éve áldogálunk a boltok előtt, negyedik éve tülekedünk, bántjuk egymást és ki tudja, mikor szakad vége a mi szenvedéseinknek...? Mindenért csatázni kell, a legényegtelenebb cikkért véresre sebezünk kezeinket és

getés ellenére sem érkezett szén, hanem most legutóbb megjött az értesítés, amelyről fentebb írtunk.

Zádor Imre, a gépüzemek igazgatója egy-másután többször tett jelentést Lócs Rezső helyettes polgármesternek, hogy a városi üzemek szénkészlete teljesen fogytán van és hogy előállhat az az eset, ha a város nem tud hamarosan megfelelő szénmennyiségre szertenni, hogy az üzemek kénytelenek lesznek beszüntetni működésüket. Lócs Rezső helyettes pol-

gármester a szénbizottság legutolsó értesítéséből és a gépüzemigazgató bejelentéséből meggyőződött arról, hogy a városi üzemek szolgáltató képességét csakugyan nagy veszedelem fenyegeti. Ma délelőt tehát sürgős felterjesztéssel fordult az Országos Szénbizottsághoz és arra kérte, hogy akármilyen körülmények között is, küldjön a városnak szenet, mert ellenkező esetben a városi üzemek kénytelenek esznek beszüntetni működésüket.

Egy kalandor — a főispánnál.

— Külföldre akart szállítani 200 waggon élelmiszert. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délelőtti megjelent Barabás Béla dr. főispánnál egy elegáns megjelenésű, csinos fiatalember, aki Bölöni Domokos László néven mutatkozott be. Elmondta, hogy az Osváth Istvánné rákospalotai terménykereskedő cégnek a megbízottja és cége azzal küldte őt Barabás Béla főispánhoz, hogy a főispán 100 waggon káposztának és 100 waggon burgonyának külföldre való szállítására igazolványt eszközöljön ki. A cég hajlandó a főispánt fáradságáért anyagilag megjutalmazni.

A főispántérhetőleg meglepte a szokatlan ajánlat és erélyes hangon kiutasította hivatalából a fiatalembert, ki sietve távozott a városházáról. Barabás Béla dr. néhány perc múlva Greén Nándor főkapitánnyal közölte a dolgot. A főkapitány megbízta Petkovits Béla rendőrfelügyelőt és Rédl István detektívet, hogy kutassák fel a fiatalembert és igazoltassák. A rendőrfelügyelő és a detektív Bölöni Domokos László után siettek, akit a Központi-Kávészárazóban meg is találtak. Igazolásra szólították fel és ő igazolta magát, hogy 23 éves budapesti magánfrivallnok, aki az Osváth Istvánné terménykereskedő cég utazója és Bölöni Domokos Béla volt aradi pénzügyi felügyelő fia.

A fiatalembert felhozták a rendőrségre, ahol érdekes dolgok derültek ki róla. Munkájuk előtt megmozdították és egy vádiratot találtak nála, amelyben a budapesti királyi

éppen úgy harcolunk a boltok előtt, mint szeretneink ott a frontokon.

A képek nehezen peregnék a fekete foltoktól setét moziban. A szereplő alakok sokáig állnak és dideregnek egy helyben, az arcuk ritkán változnak és ha cserélőnek is, mindenkinek egyforma érzések ülnek ki a homlokára. A hatóság élelmiszerezés előtt ácsorgók irigylő kedve nézik az üzletből megrakottan kijövő embertársukat, iriglik, hogy ők már mehetnek haza, míg nekik tovább is itt kell maradniuk.

Már tizenegyre jár az idő, de az ácsorgók száma nem akar apadni. A távozók helyett mindig újak jönnek és így az álldogálók tömege nem akar lefogyni. A hideg eső egyre paszkolja az ácsorgókat, a szél befurakodik a ruhák alá, víz akartuk, víz fölöttük, de ők csak állnak, rendíthetetlenül ácsorognak, csöndesen mozognak, némán és fájdalmasan lesik azt a pillanatot, amikor majd ők is bejuthatnak a boltba.

Vágyak vágtattak itt az ácsorgók között; e sorok üledelmes írója, aki már majdnem kívárta, hogy bejuthasson a boltba, a küszöbön egyszerre csak hátralepett és a mögötte didergő proletárasszonyt tessékelté be maga helyett az üzletbe. Szokatlan és majdnem hihetetlen volt az ácsorgók közt, hogy ilyen is megtörténhetik, de nem szóltak, csak farsang néztek rájuk.

(K. K.)

ügyesség lopás, sikkasztás és orgazdaság miatt vádat emelt ellene. Egy másik iratból pedig kiderült, hogy 1915. szeptember 17-éig a budapesti gyűjtőfogházban ült vizsgálati fogságban, ahonnan csak nemrég szabadult ki.

Kihallgatása során ürügyül azt hozta fel, hogy cége őt Barabás Béla-hoz nem mint főispánhoz, hanem mint ügyvédhez küldte és ő gyanútlanul tette meg az ajánlatot a főispánnak, akinek ügyvédi fáradozását akarta honorálni. De azután megtudta, hogy a főispán már nem folytat ügyvédi gyakorlatot és így a kérelemtől el is állt.

Bölöni Domokos László viselkedése nagyon gyanús. Fellépése a szénháros jellegét viseli magán. Nagyhangon kijelentette, a rendőrségen, hogy ő már eddig 150 waggon élelmiszert szállított a katonaság részére és neki megbízása van, hogy most is nagymennyiségű burgonyát és káposztát szállítson. De arra a kérdésre, hogy honnan szerzi be a burgonyát, nem tudott felvilágosítást adni, csupán annyit mondott, hogy valahol Brassó vidékén egy gróftól szerzi be a készletet. Faggatni kezdték, hogy honnan van neki vásárlási engedélye, de erre nem tudott válaszolni. Nem is találtak nála olyan iratot, amely azt igazolná, hogy joga volna akár burgonyát, akár káposztát vásárolni. Mindössze az Osváth-cégnek egy egyszerű megbízó levelét találták nála. A vádiraton és a gyűjtőfogház bizonylatán kívül a megbízó levelénél egyéb okmányt nem tudott felmutatni.

A fiatalembert egyelőre őrizetben tartják a rendőrségen és most a budapesti államrendőrségtől rognak információkat kérni felele. A rendőrség megindítja a nyomozást annak kiderítésére, hogy tulajdonképpen miért jött Aradra Bölöni Domokos László, mi célja volt a szállítási igazolvánnyal és hogy azelőtt nem-e követett el szállítási igazolványokkal visszaéléseket. Az eddigi nyomozás eredményéről Greén Nándor főkapitány ma délután jelentést tett a főispánnak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor.

Szombat: Délután Böregér. Este Feltékenység. (B.)

* A színház hírel. A böregér Strausz János legszebb zenei operettje kerül szombat délután előadásra ifjúsági és népies előadásul, a főszerepben Z. Váradi M., Horváth M., Zöldhelyi Anna, Barics Róna, Polgár S., Győző stb. A Feltékenység szenzációs sikert aratott

ujdonság, sorozatos előadásai táblás házakat vonzanak, természetesen a premier szereplőivel. A közönségnek minden rétege a legnagyobb érdeklődéssel élvezi a Feltékenység előadásait, mely továbbra is műsoron marad. Vasárnapi előadások. Vasárnap mint rendesen két előadást tart a társulat, délután 3 és fél órákor mérsékelt helyárrakkal, a legszebb Schubert operett, 3 a kisleány van műsoron, Medike szerepében Horváth Micivel a többi szereplők a régiiek. Este 7 és fél órákor rendez helyárrakkal a Feltékenység, szenzációs ujdonság kerül előadásra. Előkészületen: Hadifogoly, ujdonság. Tosca opera, mindegyikből szorgalmasan folynak a próbák.

Elintéztett lovagias ügy.

(Fry Örnagy és két zászlós.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Öfalegény egy legújabbban kelt rendeletével megparancsolta, hogy katonatiszteknek a háború alatt nem szabad párbajozni. A háború miatt tehát a tisztnek minden lovagias ügyben a rendes, vagy a becsületbíróshoz kell fordulni. A rendelet tárgyalásával kapcsolatban tiszték közt kedves történetet meséltek arról, hogy az orosz fronton egy magasrangú tisztnek miként intézte el két alantasa lovagias ügyét. Az eset még 1915-ben történt. Két zászlós közül borozgatás közben az egyik nádpálcájával vállára csapott a másiknak. A tottleges inzultusban részesített zászlós erre parádéba vágta magát, kihallgatásra jelentkezett a zászlóaljparancsnoknál s engedélyt kért, hogy bajtársával életre-halálra megverekedhessen. Az Örnagy nyugodtan meghallgatta a tényállást, aztán magához rendelte a másik zászlóst is:

— Igaz-e, kérdezte tőle, hogy megütötte a zászlóst?

— Igaz.

— Miért tette?

— Mert be voltam rugva.

— Hol ütötte meg?

— A vállán.

— Mivel?

— Pálcával.

— Hol a pálcá?

— A fődúcokemenet.

— Hozza el.

A zászlós pár perc múlva visszatért. Az Örnagy eivette tőle a pálcát és a megsértett zászlósnak adta:

— Üssön éppen oda, ahova maga kapott és éppen akkorát.

A sértettet nem kellett biztatni. A viszont inzultálás megtörtént.

— No most — vezényelte tovább az Örnagy — forduljanak szembe egymással.

Megtörtént.

— Egy lépés távolságra közeledni egymáshoz!

Ez is megtörtént.

— Tisztelgés!

A zászlósok tisztelegtek egymásnak.

— Kézfogás!

A zászlósok kezét fogtak.

— Most pedig mindkettőjüknek megtiltom, hogy két hétig bort igyanak. Mehetnek.

A két zászlós azóta már főhadnagy és ma is a legjobb barátságban van.

OLVASSA NAPONTA

az „Aradi Közlöny” apróhirdetéseit. Hétköznap 50—60, vasárnap és ünnepnap 100—120 különféle apróhirdetés található az „Aradi Közlöny”-ben. —

FÁBRY SÁNDOR DR.

Arad gazdasági és társadalmi életét súlyos csapás érte: felsőalmási Fábry Sándor dr. az Arad-csanádi egyesült vasutak vezérigazgatója ma este 1/29 órakor életének 58-ik évében hirtelen elhunyt. Egy férfierőtől, tettvágytól és munkabírástól duzzadó életet tört derékban a halál. Az Acsev.-nek a vasut alapítása óta harmadik vezérigazgatója volt és épp oly fiatalon kellett itthagynia alkotásainak színhelyét, mint két elődjének Boros Beninek és Vásárhelyi Bélának. Az emberfeletti nagy munkának nyomon követője a korai halál.

Fábry Sándor dr. self made man volt a szó legnemesebb értelmében. Közéleti pályafutását alább ismertetjük. A fáradtságot nem ismerő szorgalom és munkásság emelte a szerény vármegyei aljegyzőt előbb az alispáni, majd a főispáni, utóbb pedig az ország első magán vasutjának vezérigazgatói székébe. A köz érdekében kifejtett tevékenységét több ízben kísérte királyi elismerés. Előbb magyar nemességet kapott, majd a Lipót-rend lovagkeresztjét, röviddel ezelőtt pedig a legfelsőbb elismerést.

(Az utolsó órák.)

Fábry Sándor már pár hete levert, izgatottsá kisé ideges volt. Családja bár észre vette ezt: nem tulajdonított lelkiállapotának túlzott jelentőségét. Tudták ugyanis, hogy nagyon nyugtalan az olasz fronton levő fia miatt. Az olasz offenzíva óta egyre várta fia leveleit, ki ott harcol a nehéz forgatagban. Az érkező levél egy-egy pillanatra meg is nyugtatta. Hozzájárult lelki állapotának szünetelen ideges voltához az is, hogy testvérének: Fábry Károly drnak, volt gyomai képviselőnek egyetlen fia eltűnt az olasz harctéren. Elképzelhető a szülők kétségbeesése. Neki kellett vigasztalásra sietnie.

— Ne sirjatok! mondogatta, midőn az ezredparancsnok értesítése megérkezett.

— Látjátok itt az áll: „eltűnt.“ Aki eltűnt, az még visszajöhet. A reményt nem szabad feladni soha, soha, az utolsó pillanattig sem, ez az ami életet...

Ez utóbbi szavakat, mintha már magának mondotta volna. A reménység, hogy fiát mennél hamarabb viszontlátja: eltette, de egyszersmint roncsolta az idegzetét. Mindezeket betetézte az Acsev. munkásokkal való tárgyalása, amely sok munkát adott a fáradt idegzetű vezérigazgatónak. Pedig még ebben is tudott örömet találni:

— El sem hiszitek, mondta családja tagjainak, hogy mennyire szeretek a munkásokkal beszélgetni. Olyan intelligens és gondolkodó emberek, annyira tudatában vannak helyzetüknek, értéküknek, a munka hasznának s a szociális kérdések fontosságának...

Ma is a munkásokkal tárgyalt. Meghallgatta kívánságaikat, igyekezett velük a maga igazát megértetni és elfogadtatni, midőn ugy délután 6 óra tájban rosszul kezdte érezni magát. Szédült. Felállott íróasztalától s az ablakhoz ment. Friss levegőt bocsátott a szobába s néhány percig nyugodtan beszélgetett tovább. De ekkor újabb szédül-

és fogta el s mintha érezte volna, hogy sokkal nagyobb baj van, semmint az hirtelen elképzelhető: sietve és melegen kezét fogott munkásaival és elbocsátotta őket:

— Menjenek csak, majd holnap... ha lehet, majd holnap folytatjuk...

Vette kalapját, köpenyét, s egyedül ment le lakására. De amint az előszoba ajtaján belépett: elvesztette eszméletét. Kiseb- biki fia: Vince eléje futott, felfogta s a szoba- eány segítségével hálószobája felé vezette. Utközben magához tért s halkan ismételte:

— Nincs baj, semmi baj, jelentéktelen, majd elmulik. Meg ne zavard édes anyádat...

A megrémült gyermek azonban rögtön elküldött édesanyjéért, ki a városban éppen látogatóban volt. Hamarosan jöttek az orvosok is Issekuiz László dr. és Borsos Béla dr., akik már eszméletlenül találták Fábry Sándort. Azonnal injekciókat adtak a nagy- betegnek s általában mindent elkövettek, hogy a szemelláthatóan erejét vesztő beteget visszahozzák a sir széléről: minden fáradozásuk hiábavaló volt. Fábry Sándor este 1/29 órakor kiszivedett. Az orvosok véleménye szerint a halált agyvérömlés okozta.

(Közigazgatási pályafutása.)

Fábry Sándor a közigazgatási pályán kezdte meg munkálkodását s hatalmas, törhetetlen akaraterével, tudásával és agilis munkásságával nagy léptekkel haladt előre s emelkedett mind magasabbra s ezzel a szüntelen és szakadatlan munkássággal érte el azt a gyönyörű pozíciót, amely nemcsak Aradon és annak közvetlen környezetében, de az egész országban osztatlan tiszteletet és közbecsülést szerzett viselőjének.

Fábry Sándornak, aki békésmegyei származású, Békésvármegye aljegyzői székében kezdődött el köztevékenysége. Már akkor is, egészen fiatal tisztviselő korában feltűnt fölötteseinek nagy tudása, készsége: a kiváló tisztviselő érdemei rövidesen kellő jutalomban is részesültek: Fábry Sándort főjegyzővé választották. Ekkor kezdődött meg tulajdonképpen Fábry Sándor ragyogóan szép, nagy perspektívájú karrierje. Rövidesen Békésvármegye első tisztviselője lett, a megye törvényhatósági bizottsága ugyanis, amely számos jelét látta Fábry Sándor nagy, mindent átölelő tudásának, amellyel a megye jólétét, fejlődését nagy lépésekkel vitte előre, egyhangu lelkesedéssel választotta meg a megye alispánjává. Mi sem jellemzi jobban Fábry Sándor nagy munkabírást, tetterejét, mint az, hogy mint Békésmegye alispánja, mint családos ember tette le az ügyvédi vizsgát. A koalíciós időkben 1906-ban, Fábry Sándor dr.-t Békésvármegye és Hódmezővásárhely város főispánjává nevezték ki.

(Fábry Sándor az Acsevnél.)

Ebben a diszes állásban érte Fábry Sándor dr.-t az Arad-csanádi egyesült vasutak igazgatóságának egyhangu bizalma, amely a kiváló férfit, aki közigazgatási pályája alatt is számos tanujelét adta közgazdasági tudásának és tevékenységének, az Acsev. vezérigazgatói állásába hívta meg. S Fábry Sándor dr. elfo-

gadta a meghívást; lemondott főispáni állásáról s 1907. évi május elsején elfoglalta az Acsev. vezérigazgatói székét.

Ettől az időtől kezdve új, alkotásokban mérhetetlen gazdasági éra következett az Acsev. történetében. Fábry Sándor dr., az új vezérigazgató erős kezekkel, nagy ambícióval, kiváló érzéssel látott a szervezés munkájához. Szinte teljesen újra teremtette az Acsev. szervezetét, új alapokra fektette az egész hatalmas apparátust, úgy, hogy jórésben Fábry Sándor dr. agilitásának, kivételes szervező képességének köszönhető, hogy Magyarország eddig is első, legnagyobb magánvasutja, világszerte híres és becsült intézmény lett.

Az új vezérigazgatónak első teendője az volt, hogy az ügyosztályokat teljesen újjászervezte s ezzel az egész adminisztrációban friss vérkeringést, új munkakedvet teremtett. Amikor a belső szervezéssel végzett, messze kiható nagyfontosságú munkába kezdett bele: a vasut áru- és személytarifáját teljesen átdolgozta, hogy ezzel az Acsev. hatalmas forgalmát még jobban növelje, a szállító és utazó-közönség igényeit minden tekintetben kielégítve, a vasut jóvedelmességét még inkább emelje. Nagy közgazdasági, pénzügyi érzékre valló csekedete volt az, amióh a vasut nagy jóvedelméből a mindenre számító jó gazda gondosságával és előrelátásával újabb nagy tartalékalapot létesített.

E nagyarányú munkássága mellett, amelylyel az Arad-csanádi egyesült vasut európai névora emelkedett, Fábry Sándor dr. nem feledkezett meg a vasut alkalmazottairól sem. Melegen érző lelke teljesen átérezte azt az óriási, idegölő, fáradságos munkát, amelyet a vasut alkalmazottai, kezdve a legkisebb alkalmazottól a legfőbb hivatalnokig, mindannyian végeztek s ezt kellőképpen rekompenzálni is akarta. Épen ezért az alkalmazottak nyugdíjügyét rendezte, azt emberszeretettel új, humanus alapokra fektette: a nyugdíj jogosultságot ugyanis kiterjesztette, még pedig olyképen, hogy a nyugdíjba beleszámították a házbért is, azaz, hogy most a nyugdíj az alkalmazottak fizetésének és lakáspénzének együttes összege után jár. S Fábry Sándor dr. humanitásában még tovább is ment: gondoskodott a vasutnak azokról az alkalmazottairól is, akik nem tarthatnak igényt nyugdíjra; ezek számára megalkotta a nyugbérpénztárt, a mely szerint a vasut nem nyugdíjképes alkalmazottai nyugbérben részesülnek.

Fábry Sándor dr. az Acsev. fejlesztésével, nagygyátételénél nem állott itt meg. Megkezdett nagy munkáját folytatta s hogy a közönségnek minél nagyobb kényelmére szolgáljon ez a vasut, nagyösszegű beruházásokat létesített a vonalon állomási építkezésekben s hogy a növekvő forgalom szülte szükséglet a legteljesebb mértékben kielégítést nyerjen, az Acsev. kocsiállományát megkétszerezte. Röviden, nagy konturokban ezek azok az alkotások, amelyek az Acsevnél Fábry Sándor dr. nevéhez fűződnek, úgy, hogy bizvást elmondhatjuk, hogy az Arad-csanádi egyesült vasutak megalapításának, megalapozásának minden dicsősége Boros Benit, Vásárhelyi Bélát s avasut továbbfejlesztésének minden érdeme pedig Fábry Sándor dr.-t illeti meg.

A ma este oly váratlanul elhunyt vezérigazgató megírta az Acsev. történetét, amelyet azonban nem fejezhetett be teljesen. Annak a tiz esztendőnek megírása volt még hátra, mely Fábry Sándor dr. munkásságát öleli fel. A hatalmas mű befejezését és sajtó alá rendezését Fábry családjának kell elvégeznie.

(Közgazdasági tevékenysége.)

Fábry Sándor dr. nagyértékű munkássága azonban nem tisztán és kizárólag az Acsev. vezetésében, irányításában, fejlesztésében merült ki. Az ő ezirányban való nagy elfoglaltsága ellenére a közgazdasági élet igen sok megnyilvánulásában vett részt s egész sereg azoknak az intézményeknek s vállalatoknak száma, a melynek vezetésében Fábry Sándor dr. helyet foglalt s ahol válvetett erővel, az illető vállalat vezetőségével karöltve fejtett ki értékes és hasznos tevékenységet.

Hogy Fábry Sándor dr. közgazdasági működésének ugyszólván legfontosabb fázisával kezdi meg a sort: az ő nevéhez fűződik a *Magyar Magánvasutak Szövetségének* megalakítása s ennek a szövetségnek ő ma is tevékenyen munkálkodó igazgató-elnöke volt. Hogy ezenkívül még csak Fábry Sándor dr. közgazdasági tevékenységének főbb mozzanatait említsük: Fábry Sándor dr. elnöke volt a magyarországi és bosznia-hercegovinai vasutak kárbiztosító szövetségének, elnöke a Magyar Gyár iparosok Országos Szövetsége aradi fiókjának, igazgatósági tagja az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnak, igazgatósági tagja a villamosági Részvénytársaságnak, alelnöke és végrehajtóbizottsági tagja a Weitzer János-féle vaggongyárnak és igazgatósági tagja volt a Magyar Automobilgyárnak.

(Társadalmi munkálkodása.)

Fábry Sándor dr. nagy elfoglaltsága és munkálkodása dacára tevékeny részt vett Arad ugyszólván minden társadalmi mozgalmában. Hamarosan szinte össze sem lehet számolni mindazokat az egyesületeket és társadalmi intézményeket, a melyeknek vezető tagjai sorába Fábry Sándor dr. tartozott. Csak a fontosabb, kiemelkedőbb egyesületeket, intézményeket említve meg, Fábry Sándor dr. elnöke volt a tisztai regatta-szövetségnek, elnöke az *Aradi Újságírók Egyesületének*, elnöke a „Maros” evezős-egyletnek, felügyelője az aradi és mezőberényi evangélikus egyházaknak, diszelnöke a Turista-Egyesületnek, védnöke és diszelnöke több jótékony egyesületnek s társadalmi intézménynek.

Nagy konturokban vázolva, ez volt Fábry Sándor dr. működése, munkássága. Egy rövid visszapillantást vetve erre a munkában, érdemekben, alkotásokban gazdag fiatal életre, érezzük, látjuk azt a nagy veszteséget, mely halálával a közéletet érte.

(A temetés.)

A temetés minden valószínűség szerint vasárnap lesz. Egyébként az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak igazgatósága holnap rendkívüli ülést tart, amelyen a temetésre vonatkozó intézkedéseket határozza el.

Az elhunyt Fábry Sándor dr.-t felesége, született udvardi *Cserna* Karolin, gyermekei: *Sándor*, aki mint tüzérhadnagy az olasz harc-téren teljesít szolgálatot, *Nóra*, férjezett *Jakabffy* Lajosné, *Panci*, *Marianne* és *Vince*, azonkívül nagyszámu és előkelő rokonság gyászolják.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az Aradi Patronázs Egyesület** választmánya ma délután négy órakor *Kintzig* János nyugalmazott főispán elnöklésével a városháza tanácstermében ülést tartott, amelyen megállapították, hogy az egyesület e hónap 24-én szombat délután fél 5 órakor tartja meg évi közgyűlését. Tudomásul vették az egyesület 1916 évi működéséről szóló jelentést és elfogadták az 1917. évi költségvetést amely szerint a bevétel 19900 korona, a kiadás 19700

korona. Szóba került az is, hogy helyes lenne ha az egyesület megkérné az igazságügyminisztert, hogy a rendkívüli viszonyokra való tekintettel az évi 4000 korona államsegélyt emelje fel. Kiderült, hogy az igazságügyminiszter nemcsak hogy nem emelte fel az államsegélyt, hanem leszállította azt. A választmány elhatározta, hogy megkéri a közgyűlést, írjon fel a miniszterhez az államsegély fel-emelése érdekében. Végül a választmány azt javasolja a közgyűlésnek, foglalkozzék a szigorúbb nevelésre berendezett leányinternátus létesítésének kérdésével, amely a háboru előtt már majdnem a megvalósulás stádiumában volt. A város ugyanis hajlandó volt ingyert feladni az internátus céljaira, és hajlandó volt évi 6000 korona amortizációt magára vállalni. A háboru azonban közbe jött és így az ügy lekerült a napirendről. Ezzel a választmány ülés véget ért.

A háboru után.

(„Dowding vallomásai.” — *Hirek a tulvilágról.*)

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

A németalföldi és svájci lapok tele vannak egy érdekes könyv ismertetésével, mely misztikus tartalommal jelent meg, de amelyről a hollandi és svájci publicisták tudni vélik, hogy a titokzatos köntös mögött egyik kiváló angol író rejtőzködik. Talán ezért is szentelnek a könyvnek annyi figyelmet. A mű címe „Dowding vallomásai” s az előszóban elbeszéli, hogy az yperni fronton hónapokkal ezelőtt egy angol tanító esett el, ki most megjelent szellem alakban a könyv szerzője előtt s azt a bölcsességet, melyet a tulvilágon szerzett, kitérte egy sötét éjszakán a háborutól sújtott emberek közt.

A könyv érdekesebb részec a következők:

— Milyen lesz az emberi nem jövője e borzalmas háboru után?

— Ne félj! A világ ugyan most elmerült a fájdalomban és a káoszban, de bármily sötétek is ez órák, a nap ismét kisüt s a nehezen várt vég mégis csak elkövetkezik. Már most is mutatkoznak egyes fényesóvák, melyek megszépítik a jövőt. *Az 1919-iki esztendő lesz a döntő év.* Földi halálom perceiben már tudtam arról, hogy az orosz forradalom megrázta a világot. S most bővebb ismeretek birtokában megígérhetem nektek, hogy *Oroszország lesz az első nép, amely belép a béke templomába.* E példa szörnyen hat majd a többi népekre. Új nap fog megjelenni az égen, amely a kegyetlenség és zsarnokság véres kódén át fog ragyogni. Az átmenet nagy és hatalmas megrázkódtatásokkal fog járni. Nagyarányu változások lesznek Persiában és Indiában. Forradalmak tobzódnak északon és délen. De a fény mindig erősebb és erősebb lesz. *Ausztria-Magyarország és a Balkán kérdései maguktól és pedig mindenképpen megelégedésre oldódnak meg* Franciaország visszanyeri a művészetekben és tudományokban való régi nagyságát és békés versenyben fog törni a népek szellemi hegemoniája felé. Irország önállóságot nyer s bölcsője lesz a nagy férfiaknak és a szellemes asszonyoknak. Anglia szörnyü áldozatok után keleten és nyugaton eléri, hogy régi nagysága visszatér s ez a nagyság a világ minden népének barátságán fog nyugodni.

— Fejlődni fognak-e a demokratikus eszmék?

— A demokrácia szelleme és a köztársasági szellem fogja áthatni a világot s biztosítani a népeknek egymással való békés érintkezését.

— S hogyan fog alakulni a társadalom képe?

— Erről keveset mondhatok, de azt tudom, hogy a szívek és lelkek tisztább gondolatok foganására lesznek alkalmasak. A felélénkült világot kevesebb csapás fogja érni. A földrengések ritkábban éreztetik borzalmas következményeket és súlyos katasztrófák nem sújják majd a dolgozó emberiséget. Az emberek testi fejlődése nagyarányu lesz. A férfiak erősebbek, nők szebbek lesznek. A korhelykedés, a mértéktelen dohányzás megszűnik. A válások között nem lesz többé harc s fizikailag, szellemileg, politikailag a szociális egészség fog mértéket venni a megújult világról.

— Fog-e keletkezni új vallás?

— Igen is és nem is! Az új vallás a kölcsönös segedelemnek, a testvériségnek és az egyetértésnek a vallása lesz, amint azt az ókori Perzsiának vallásos könyvei megjósolták. Ez az ország egyébként is csaknem hajdanai nagyságáig emelkedik.

— Mi lesz Egyiptommal?

— A Fáraók országának is jövője van. Sőt fontos szerepe az emberi faj magasabbrendű fejlődésének történetében. Az angol befolyás mindenesetre meg fog ott szünni, de nem a török szultán uralma alá kerül e föld, mert a háboru után három hatalmasság keletkezik, s e három hatalmasság lesz támogatója és segítője minden kisebb népnek. E három hatalmasság egyike fogja Egyiptom jövődősorsában a főszerepet játszani. Sajnálom, hogy e három hatalmasságot meg nem nevezhetem, de annyit elárulhatok, hogy egy új szövetség fogja őket összekötni, s e szövetség nem katonai, hanem szociális tendenciájú lesz.

— S meddig fog tartani e háboru?

— *A háboru mélyen bele fog nyulni az 1919-iki esztendőbe.* Bár egészen bizonyos, hogy a *hárcoló népek legnagyobb része még az 1918. év folyamán le fogja tenni a fegyvert.* Az ellenségeskedések azonban ezzel még nem szünnek meg. Sokáig fog tartani, míg a gyűlölet hegyét átveszi a nyugalom. *Legalább hét esztendeig.*

— S mi lesz Kinából?

— E nagy népnek nagy vezetője támad, mely élére áll és megmenti azt a szegénytől és a veszedelmektől. Nagy szociális és morális fejlődés fog e földön végbemenni. A lángok, melyek a keleti és nyugati világot most összekötik, itt sűrűsödnek életet adó meleggé, mely *Kína földjéből fogja elvárásolni azokat az élmiszereket, melyek a világ táplálásához szükségesek.*

— S Amerika?

— Nagy forradalmak színtere lesz. A világ soha nem látott még oly óriási lázongásokat, sztrájkokat, amelyenek megfogják rázni Amerikát. Ameddig e kontinensnek legfőbb istene a pénz, addig felhők fognak járni fölötte, melyek nem engedik földjére ragyogni a napot. E hamis istenségnek detronizálása lesz az új világnak a legnagyobb szerűbb órája.

— Végül még egyet szellem: hogyan alakul Németország jövődősors?

— E nagy birodalom hatalmas változások előtt áll, bár e pillanatban nem láthatom, hogy ezek miben állanak. De e változások itt is, mint a világon mindenütt, a háboru után vér és kínlás nélkül fognak megtörténni. Itt is, mint másutt, *el fog következni a világ aranykora,* amely nem ismeri a gőzölgő vernek páráját és a halódó emberek hörgését. Nem a törvénynek szigorúsága fogja fékentartani az indulatokat, hanem a kultúra, a nevelés, az önfegyelmezés, és átürelem. Higy! s úgy lesz, amint megmondottam!

A nyugati nagy mérkőzés.

(Sikerek Macedóniában.)

Berlin. A nagyfőhadiszállás jelenti. Nyugati harctér: A flandriai harci területen az Ailette mentén és a Maas keleti partján a tüzharc korán reggel fokozódott. Francia osztagokat, amelyek a reggeli ködben az Ailletten át őrsvonalainkba benyomultak, ellentámadással visszavetettük. A harci tevékenység nappal valamennyi hadseregnek csekély volt. Este Dixmuidennél és St. Quentinél keletre feléledt. Ellenségeink november 9-ike óta légi harcban elhárító tüzelés következtében 24 repülőgépet vesztek. Buckler alörmmester 25. és 26., Bongartz hadnagy pedig 23. légi győzelmét aratta.

Keleti harctér: Különös esemény nem volt. Macedón arcvonal: Az Achrida tótól nyugatra megszállottuk a franciák által kiűritett állások egyes részeit. — Ludendorff.

Budapest. (Hivatalos.) Keleti harctér: Nincs jelenteni való. Macedónia: Az Ochrida tótól nyugatra a franciák által kiűritett vonalakat csapataink megszállották. — A vezérkar főnöke.

Ujból megdrágul a trafik.

(Háromszoros békeárak.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Egyes lapok hírül adták, hogy a dohányosokat újabb nagy veszedelem fenyegeti: a pénzügyminiszter kénytelen a dohánynevelés árát újból és ezuttal igen lényegesen felemelni.

Ugy hírlik, hogy az árak felemelése ezuttal nem a kincstár, hanem a gazdák jóvedelmének gyarapítása végett történik. A pénzügyminiszter ugyanis azt a tapasztalatot szerezte, hogy az idén tetemesebben kevesebb dohány termett, mint a múlt esztendőben. Az illetékes tényezők érdeklődni kezdtek a kevesebb dohánytermés oka iránt és ekkor kitudódott, hogy a gazdák ez évben vonakodtak földjeiket dohányjal bevetni, mert egyéb terményeik nagyobb jóvedelemhez juttatta őket. Nehogy tehát a jövő évre még nagyobb dohányhiány álljon elő, a pénzügyminiszter megegyezett a gazdaérdekeltségekkel, hogy a jövő évre jelentékenyebb bevásárlási árakat fog fizetni. Egyes hiradások szerint a megegyezés értelmében az 1918. évi dohánytermést a gazdától a békeár háromszorosán fogják beváltani és minthogy a nyersanyag ilyen nagy drágítása mellett a mai árak nem tarthatók fenn, a pénzügyminiszter kénytelen lesz az összes dohánynevelés árát is lényegesen felemelni.

A dohánynevelés árának újabb felemelésére nézve az Aradi Közlöny munkatársa kérdést intézett Embey Iván pénzügyigazgatóhoz, aki ezeket mondta:

— Egyáltalában semmiféle tudomásom nincs arról, mintha a pénzügyminiszter az összes dohánynevelés árát újból emelni akarna. Mi nemcsak, hogy direktívákat nem kaptunk az emelésre vonatkozólag, de még a kombinációk felől sincs értesülés. A dohányárak emelését egyébként is csak annak életbelépte előtt szokták a vidéki pénzügyigazgatóságokkal közölni. Ismétlem;

nincs tudomásom a dohányárak emeléséről.

Embey Iván pénzügyigazgató határozott nyilatkozata azt mutatja, hogy a dohányárak emelése ma még csupán a legszűkebb körben lehet elhatározva. A hírek azonban arra vallanak, hogy nincs messze az idő, amikor a nikotin hódoló újból nagyobb összegeket kell, hogy fizessenek a dohánynevelésért, amit oly bravuros művészet szerezni.

A velencei lagunák előtt.

(Ujabb győzelem a Brenta völgyében.)

Budapest. (Hivatalos.) Olasz hadszíntér: A Piave deltájánál a velencei lagunák előtt honvédosztagok szívós tiszogatást végezve, területet foglaltak el az ellenségtől, miközben több mint ezer foglyot szállítottak be. A Brenta völgyében osztrák-magyar csapatok hatalmukba kerítették Cismone helységet és az ettől kétoldalt emelkedő magaslatokat. Asiagotól északkeletre is elvesztettek az olaszok néhány makacsul védett hegyiállásokat. — A vezérkar főnöke.

Berlin. A nagyfőhadiszállás jelenti: Olasz arcvonal: Csapataink Galliotól északkeletre és a Brenta-völgy mindkét oldalán előnyomulva, elfoglalták olaszok több magaslati állását. Cismone birtokunkban van. A Piave alsó folyása mentén a tüzérségi harc megerősödött. A tengerhez közel a nyugati partra előretörő honvédosztagok egyezer olaszt elfogtak. — Ludendorff.

Berlin. A Daily Mail-nek az olasz főhadiszálláson levő tudósítója jelenti: A második és harmadik olasz hadsereg helyre van állítva és a Piave vonalon keresztül fejt ki ellentállást. Az első trentinói szakaszt az olasz csapatok még megszállva tartják. Előre látható ilyen körülmények között, hogy az ellenség legközelebb meg fogja kísérteni nemesak azt, hogy a Piave-vonalat átvágja, hanem azt is, hogy az olaszokat a trentinói falról elűzze, hogy így elérje azt a rég óhajtott célját, hogy az olasz főerő hátába kerüljön. A Trentino-szakaszon folyó ellenséges hadműveletek a legnagyobb jelentőségűek.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Olaszország katonai katasztrófája mindinkább az egész entente óriási vereségévé növi ki magát. Eltekintve attól, hogy az entente-nak az 1918. évre vonatkozó minden terv rövid három hét alatt semmivé vált, olyan óriási az anyagi veszteség, melyet Anglia, Franciaország, Amerika és Oroszország október végén és november elején szenvedett, hogy a pótlás csak hónapok munkájával lehetséges. Az elvesztett 2500 ágyú meghaladja Olaszország tüzérségének békeállományát és óriási veszteséget jelent az egész ententera nézve. Ennek a hatalmas ágyuparknak előfogata huszezer lovat, kiszolgálása pedig harmincezer főnyi tüzérlégénységet igényel. Az elvesztett ágyúk értéke kezen egynegyed milliárdra tehető. A mi pedig a municiót illeti, melyet Cadorna a tizenkettedik Isonzó-offenzívára gyűjtögetett és amely kezünkre

került, oly értéket képvisel ez, melyet még megközelítően sem lehet felbecsülni. Mindohhoz hozzá kell számítani a beláthatatlan tömegű gépfegyvert, aknavetőt, gázmaszkát, mállhat, automobil-oszlopokat, fegyvereket és sok más hadianyagot.

Id. Neuman Adolf báró

A patriarkák életkorának határán, 83-ik évében elhunyt ma Bécsben az aradi Neuman Testvérek-cég seniora: id. Neuman Adolf báró.

A halálhíre nem érkezett váratlanul. Már lapunk legutóbbi számában megirtuk, hogy id. Neuman Adolf báró súlyos betegség és hogy betegyághoz feltáviratozták Aradról fiát, Neuman Alfréd bárót. Késő éjjeli órákban kaptuk Bécsből a lesújtó hírt, hogy id. Neuman Adolf báró meghalt.

Az elhunyt életrajzi adatai nem állanak rendelkezésünkre. A munkában megedzett hatalmas egyéniségének egyik individuális sajátossága volt, hogy nem engedett irni, beszéltetni magáról. Mikor legutóbb, nyolcvanadik évének betöltése után, nagyszabásu alapítványokat tett Aradon, kikötötte, hogy a lapok csak rövid néhány sorban emlékezzenek meg róla.

Pedig ő maga ugyanez alkalommal melegen emlékezett meg a hírlapírókról. A budapesti újságírók egyesületében nagyobb alapítványt tett azzal a rendeltetéssel, hogy annak kamatai segítsenek felnevelni egy, a harctéren elesett hírlapíró árváját.

Id. Neuman Adolf báró egyik megalapítója volt az aradi Neuman Testvérek-cégnek. Fivéréivel: néhai Neuman Jakabbal, Edével, Móriccal és a ma is Aradon élő Neuman Dániel báróval több, mint hatvan évvel ezelőtt tette le alapkövét a nagy kereskedelmi háznak, melynek hirneve messze ismert az ország határán túl is.

A hatvanas években, mikor a Neumanház már kezdte kibontogatni hatalmas szárnyait, id. Neuman Adolf Bécsbe költözött, a hol ez időtől kezdve ő intézte a cég ott lebonnyolításra került hizó-marha üzleteit és kezelte ausztriai lizstraktárait. Azóta meglehetősen ritkán jött le Aradra, de meleg érdeklődését mindig megőrizte e város iránt.

Közvetlen a háború kitörése előtt jutott tető alá egyik legszebb emberbaráti műve: az aradi Neuman-kórház, melynek létesítésére unokaöccsével itt: Neuman Adolf báróval együtt 260,000 koronát tett le, de mire az intézményt rendeltetésének átadták, ez összeg tetemesen megnövekedett.

Id. Neuman Adolf bárót kiterjedt előkelő családján kívül gyermekei: Alfréd báró, Gizella, férjezett Pollák Ernőné, Adél, férjezett Neumann Rikárdné és Klára, férjezett Csepreghy Jenőné gyászolják.

A holttestét értesülésünk szerint, Aradra szállítják és az itteni családi sírkertben helyezik örök nyugalomra.

HIREK.

A Maros almái.

... Megyek a delikatesz-üzlet előtt, bepilantok az üvegajtón s elmosolyodom. De valahogy olyan kesernyés ez a mosoly, mint az őszi napfény, amely az emlékek parázsától kap egy kevéske meleget. Emlékek szárnya csap meg engem is, midőn a bolt üveg ajtaján keresztül látom, hogy a segéd egy ruba flannellel hogyan dörzsöl és fényesít néhány ütött-kopott almát. Ezek a fonyadt almácskák aztán majd kikerülnek a kirakatba s egy papirdarabot tesznek föléjük, melyre ráírják: Egy kiló 2 korona, vagy talán azt írják rá, hogy 4 korona.

És én emlékezem, mikor ezek az almácskák nem itt voltak a tükörcsablak mögött, hanem a Maros tükreán egy ringó tutajon halmozódtak fel. Báránybőr süveges oláh téstvérek kalauzolták ide a primitív járműveket, amelyeken az illatos halmozatok között úgy rajzoltak az édességre éhes darazsak, mint a méhek az őszi virágok között. Három... négy... öt tutaj „horgonyozott” a csónakház előtt s a színes almák úgy viritottak rajtuk, mint a kihalgató oláh fáták fején a piros kendő.

Alkonyatkor a halvány Jónáthánoknak edesebb volt az illata, mint a Baross-park jázminbokrainak, a ranett színté esengett, mint a sárga aranypénz, a Török Bálint nemzeti színben tündökölt, a bőr alma és a kormos pedig barnán bámult a vízbe, mint egy haragvó menyasszony, akit elkésérik, hogy nem szép, pedig tudja magáról, hogy milyen jó. A tutaj széleén aztán ott kacagott a sikulai alma, a kemény husu és harvas bőru s integetett a többinek: — Csak siessetek a vevők kosarába, ... én ráérek, ... hol lesztek ti, mikor majd januárban, februárban engem fognak keresni a fehér fogak?

Nagy kosarakkal állottak a parton az aradi háziasszonyok s alkudtak — de hogy alkudtak! — az almák mázsáira. Mert szörnyű nagy ára volt az almának. Képzeljék csak el: 20—25 koronát is elmentek kérni egy mázsáért. Most bizony szívesen adnak érte kétszázat is, ... csak volna!...

Ha aztán látta a kereskedelmi szellemű oláh, hogy vagyonsabb ember közeledik a tutajhoz, fűgőn kiugrott a szárazföldre, s fülbe sugdosta a vevőnek:

— Van ám nekem egy láda finomabb is, de már annak 30 korona az ára.

S csakugyan a ládában ott ragyogtak a kézzel szedett illatos fajalmák s hogy el tudunk alkudni fölöttük: — adja ide 28-ért!

Már két-három éve nem ringatja hátán a szőke Maros az almás tutajokat. Ugyan visszatérnek-e és mikor?

— **Vázsonyi beteg.** Budapestről telefonálja tudósítónk: **Vázsonyi Vilmos** választójogi miniszter, napok óta ágyban fekvő beteg. Erős influenzája van, úgy, hogy több napra nem hagyhatja el az ágyat.

— **Gömör dr. vezértörzsorvos Aradon** **Gömör Kálmán dr. vezértörzsorvos**, a temesvári katonai parancsnokság egészségügyi főnöke tegnap Aradra érkezett. Ma **Majos Zoltán dr. főtörzsorvos** társaságában megvizsgálta a tartalék- és szükség tartalék-kórházakat és a katonai járványkórházat. Mindenütt a legnagyobb rendet és tisztaságot tapasztalta és megelégedését fejezte ki **Majos dr. főtörzsorvosnak** és **Fischl Ernő dr. törzsorvosnak**, a járványkórház parancsnokának.

— **Királyi elismerés.** A király elrendelte, hogy **Tausz Henrik dr. törzsorvosnak**, a kaposvári katonai kórházak parancsnokának, — aki békeben ujaradi járásorvos — a háború alatt a katonai egészségügy terén teljesített kiváló szolgálatai elismerésül legfelsőbb díszesítés merése másodszor is tudtul adassék.

— **Marosvásárhely a csőd előtt.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Politikai körökben híre jár, hogy **Ugron Gábor** belügyminiszter 8—9 millió korona államsegélyt, illetve államajándékot juttat Marosvásárhelynek. Ugyanis a székelyek fővárosa a szerencsétlen és nagyvölő várospolitiká miatt olyan horribilis adósságokba keveredett, melyeket nem volt képes fizetni. Marosvásárhely különféle beruházásokat eszközölt, egymásután több iskolát állított fel és így történt, hogy a háború negyedik évében Marosvásárhely kétségbeesítő helyzetbe jutott. A felfülből indult székely városrost katasztrófák is érték: a Maros két ízben kilépett medréből és emiatt védőgátakat kellett építeni, ami ugyancsak jelentékeny terhet rótt a városra. A helyzetet a magisztrátus 100 százalékos pótdóval próbálta szauálni, ezenkívül a vízszolgáltatási díjat is alaposan felemelték. Mindezek dacára a deficit egyre veszedelmesebb mérvet öltött, úgy, hogy 1911-től 1916-ig a deficit egy negyed millióra szökkent és a beruházási költségek fejében négy és fél millió maradt fedezetlenül. A csőd ilyenformán elkerülhetetlenné vált. A belügyminiszter a szükséges 8—9 millió korona segélyt törvényhozási uton akarja Marosvásárhelynek kitulni.

Az újságírók elnöke.

Hirtelen, egész váratlanul elhunyt ma este egy kiváló férfi: **Fábray Sándor dr.**, az Arad-csanádi vasutak vezérigazgatója, akit a betűk büszke harcosai e városban egyhangulag elnökükké tettek meg. Szerkesztőségünk éppen akkor értesült a lesújtó hírről, amikor a leglázasabb munka folyt, amikor hárman ültek a fővárosi telefonnál, hogy a legírsebb híreket felvegyék és továbbítsák. Milyen különös találkozás a kifizérhetetlen véletlenek: az újságírók elnökének halálhíre akkor jut be az eseményeket feldolgozó műhelybe, mikor minden forrponton áll, mikor izzik az energia, vadul szántja a papírt a finom, hegyes végű ceruza-éke. És a hírek papos prédikátorai alig érnek rá szívükben igaz és emberien őszinte részvétellel fordulni elköltözött elnökük felé, már sietnek az adatok után, egyik a bevezető részt csinálja, másik szép biográfiai adatait szedi össze és készíti a nekrológ. **Fábray** az újságírók elnöke volt, ő maga azonban csak a nemes, tiszta lelkével tartozott a mi táborunkba. Előkelő hivatalát töltött be, exponált és felelősségteljes tisztviselő volt, de a szíve a mi érdekeinket képviselte. Fiatalabb éveiben a költészet lantját pengette, majd komoly közgazdasági cikkeket írt. Elfoglaltsága egyre nőtt és újságírói munkálkodását félbeszakította. Agilitása és a nyomdabetű iránti szeretete azonban később az újságírók felé vonzotta. Mikor az aradi újságírók segítő egyesülete megalakult, őt választották meg egyhangulag elnöké és az ő fáradságtalan buzgalmának tudhatjuk be, hogy az egyesület ma szilárd bázison áll. Nemes odaadással vitte az újságírók ügyeit, lelke, intézője és gazdája volt szociális testületünknek és nem egy özvegy és árva könyeit szárította fel segítségével. Halála őszintén megrendít bennünket, és mélyseges részvétellel állunk meg ravatala előtt. **Fábray** az újságíróknak élt s késő este az újságoknak halt meg.

— **Elkobozzák a háztartások rejtett készleteit.** **Hadyk János** gróf, közéletmezési miniszter most revízió alá veszi az átvevő bizottságok működését. Megállapította a miniszter, hogy a bizottságok nagyon lassan működnek s ezért elrendelte, hogy az átvevő bizottságok a fogyasztó gabonakészletét is kutassák fel s ha nagyobb a megállapított adagnál, foglalják le. Elrendelte továbbá a miniszter, hogy hatósági és polgári egyénekből álló bizottságok járják be a háztartásokat és minden kártérítés nélkül kobozzák el a megállapított élelmiszernél nagyobb készleteket. A szigorú rendelet ma megérkezett Arad városába is.

— **Hősi halál.** Sulyos és megrendítő ketős csapás érte **Fábray Károly dr.** volt országgyűlési képviselőt. Azt az értesülést kapta, hogy egyetlen fia, aki az olasz harctéren küzdött és vitézségével több kitüntetést szerzett, nyomtalanul eltűnt. Bajtársai arról értesítették az apát, hogy fia minden valószínűség szerint a győzelmes offenzíva alatt hősi halált halt. A másik sulyos csapás ma este érte fivérének, **Fábray Sándor dr.-nak** hirtelen bekövetkezett halálával.

— **Elhunyt festőművész.** Bécsből jelentik Ma itt 80 éves korában elhunyt **Horovitz László** európai hírű, magyar származású festőművész. **Horovitz Rozgonyban** született, atyja borkereskedő volt. A kiváló festőművész híresebb alkotásai között van **Ferenc József** uralkodó portréja is.

— **Konferencia beszédek.** Az Autonom Katolikus Kör megbízására **Vass József dr.**, a pesti szent Imre-kollégium tudós igazgatója s országosan ismert kiváló egyházi szónok, a jövő hét három utolsó napján: csütörtökön, pénteken és szombaton, kizárólag intelligens férfi közönség részére a Központi Szálló disztermében konferencia beszédeket tart. A beszédek mindennap este hat órakor kezdődnek. A konferenciákat folyó hó 25-én, vasárnap délelőtt tizenegy órakor ünnepi értekezlet zárja be, melyen a katolikusok régi vágya: az autonómia kerül megvitatás alá. A konferenciákra névre szóló meghívók küldetnek szét, melyek belépőjegyül is szolgálnak. A nagyevű szövegek előadásai iránt már is nagy érdeklődés mutatkozik a katolikusok körében.

— **Halálozások.** **Schmitzer Ferenc** aradi kéményseprőmester, az északi harctéren szerzett sulyos betegség következtében ma reggel meghalt. **Schmitzer** mint őrmester vett részt a harcokban és bátor magatartásával többször kitüntette magát. Az elhunytat kiterjedt család gyászolja.

Frantély Albert gyógyszerész, életének 88. ik évében Nagyváradon elhunyt.

— **Fehérneműt a hadseregnek!** A hadsereg ismét a magyar társadalomhoz fordul, még pedig igen fontos kéréssel: A hadseregnek fehérneműre van szüksége. A készletek fogyóban vannak, a fehérnemű szükséglet gyors kielégítését csak az ország mindenkor áldozat kész lakossága biztosíthatja. A gyűjtés módzatait a Hadszegélyző Hivatal falragaszok, rőpcédulák és hirdapok útján legközelebb közölni fogják. Addig is mindenki gondoljon a fronton küzdő hősekre, a kórházak betegeire és készítse elő küzdő vitézeink iránti szeretettel nélkülözhető fehérneműit. A hadsereg szükségletéről van szó! A Hadszegélyző Hivatal nem jótékonytságot kér, hanem kötelességteljesítést, melyet senki sem fog megtagadni, akinek gyermeke, hitvesse, vagy szülője messze idegenben, ellenséges földön esőben és fagyban küzd érte és mindnyájunkért. A mozgalom és gyűjtés megindítása érdekében a Hadszegélyző Hivatal részéről Aradra érkezett **Péchy Gyula dr.** és kir. kamarás, honvéd százados, aki e fontos ügyben a városi és megyei, valamint katonai hatóságokkal, a sajtó embereivel érkeztek a fehérneműgyűjtés módjáról.

— **Cukortolvaj katonák.** **Kohn László** Pécskai-uti kereskedő panaszt tett a rendőrségen, hogy két katonát éjjel feltörte az üzletét, ahonnan 12 süvegenkrot és 3 láda kockacukrot loptak el. A rendőri nyomozás megállapította, hogy a katonák a cukor egy részét a városban maximális áron felül eladták, a többit a Leopold tanyán egy szénakazalban elrejtették. A két katonát elfogták s a gáji kapitányságra vitték. **Kohn László** ellen megindították az eljárást, mert a cukrot nem jelentette be. A cukor nagyrészét megtalálták és lefoglalták.

LEGUJABB.

Megalakult a Clemenceau-kormány.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Hága. Clemenceaunak sikerült az új kormányt megalkotni. Poincaré legnagyobb eltsége tehát újból hatalomra jutott. Clemenceau ugyanis a háború alatt a L'Aurore című lapjában bírálta állandóan a mindenkor kormányt és amikor lapját betiltották, helyette a L'Homme Enchaîné-t alapította meg és ennek hasábjain bírálta a szenátus cselekedetét. Az új Clemenceau-kabinet így alakult meg:

Elnök és hadügy: Clemenceau. Belügy: Panes. Külügy: Pishon. Igazságügy: Perret. Pénzügy: Lebrun vagy Cloc. Kereskedelemügy: Clemental. Gyarmatügy: Augatneor. Földmívelésügy: Dauria. Közoktatásügy: Lafferre. Tengerészség: Doumer. Repülőügy: Jonart. Munkásügy: Claville.

Clemenceaunak csak úgy sikerült kabinetet alakítani, hogy a három baloldali párt a megírtást mindannyiszor visszautasította. Clemenceau a baloldali pártok támogatására nem számíthat.

Stockholm. Kerenszki csillaga mulóban van, A maximálisták, továbbá a forradalmi szocialisták és a Leninisták között a meg egyezés létrejött. Az északi hadsereg több csapata azon van, hogy Kerenszkit elvágja a visszavonulástól. Finnországból 50 vonat gyalogos és tüzér utban van Pétervár felé. A pétervári helyőrség a bolsevikiek mellett van. A bolsevikiek a rögtön békét követelik. Bármilyen kormány jöjjön, csak a békével jöhet.

London. A Reuter-ügynökség jelenti: Kerenszki Pétervár előtt vont a össze csapatait. Kerenszki állítólag kijelentette, hogy szándéka a bolsevikiek megbuktatása. Megtorlással nem akar élni. Hírlik, hogy a kievi harcokban mindkét csapat részéről repülők is működtek. Moszkvában ma jár le a fegyverszünet ideje.

Stockholm. Pétervár újból a bolsevikiek kezében van. Kerenszki csapataival kénytelen volt visszavonulni, mert ki volt téve az elvágás veszedelmének. Egyes hírek szerint Kerenszki most reorganizálni akarja seregét és Pétervár ellen akar újból vonulni. Kerenszki csapatait a legutóbbi ütközetben Qacsináig vetették vissza.

Petrólium. A közlekedési hivatal a következőket teszi közzé: A mai napon a petrolium jegyeket kizárólag azok részére, kiknek lakásába nincsen villany sem, gáz világítás bevezetve kibocsátottuk. A jegyek azon kereskedőknél veendőek at, akiket a petrolium bejelentő lap megfelelő rovatában a bejelentők kijelöltek. A petrolium a jövő héten hírlapilag közzé teendő napokon a kereskedők útján fog kiosztatni. Iparüzemek részére külön törzslap útján fog a petrolium a közlekedési hivatalban kiutaltatni. Moszkonyha és más mellékhe-lyiségek részére, amennyiben megfelelő készlet rendelkezésre for állami egyszer s mindenkorra fog a kiutalás megtörténni.

A hamis nevű Atlasz Izidor. Az aradi rendőrbíró a közismert Atlasz Izidort tudvalevőleg hamis név használatáért 5 napi elzárásra és 100 korona pénzbüntetésre ítélte. A zsiradrágó Deutsch Jenő néven lakott ugyanis az aradi szállodákban. Felelőbezés folytán a tanács máj ülésén a rendőrbíró ítéletét jóváhagyta. Luttwák Izsákot kellemeilen illata hal forgalomba hozataláért 100 korona bírságra ítélte a rendőrbíró. A tanács ezt az ítéletet is jóváhagyta. Dimpá János városgyőr 15 napi elzárásra és 100 korona bírságra ítélte a rendőrbíró, mert ipar- engedély nélkül fiatal borjúkat vágott. A tanács az ítéletet jóváhagyta.

Stockholm. Az orosz polgárháborúról még az alábbiakat jelentik:

Moszkvát a csapatok körülzárták. A körzárásra kirendelt csapatok nem tudták, hogy kinek az oldalán szállnak harcba a szemközt levő katonákkal. A csapatok a városra tüzet adtak és az utcákon harcba keveredtek. E csatározások során kétszáz ember halt meg.

Berlin. A felsőolaszországi városok lakosai tovább elárasztják a középolaszországi városokat. Megbizható hírek szerint az olaszok helyzete Epiruszban és Albániában is aggasztó.

Bécs. A Daily Chronicle november 11-iki száma Massarik tollából cikket közöl, amely Czernin Ottokár gróf közös külügyminiszter békepolitikájával foglalkozik. A cikk írója kijelenti, hogy Czernin viselkedésében nem lehet hinni, dacára annak, hogy cseh származású. Szerinte csak egy megoldás van: az osztrák-magyar monarchia szétdarabolása és Szerbia, Románia és Horvátország között való felosztása. Ezenkívül sürgeti a cseh állam megalakítását.

Berlin. Luganoban egy menekült olasz tanár, aki titokban átlépte a határt, az olasz eseményekről a következőké mondotta el egyik lap tudósítója előtt:

— Az olasz menekültek nagyságáról fogalmam sincs senkinek; körülbelül 2 millióra becsülök az elmúlt héten menekültek számát. Leírhatatlan jelenetek játszódtak le Cremonában, ahová pár ezer ember érkezett rettenetes állapotban, akiket a már előzőleg ott tartózkodó menekültek miatt csak egy-két házban tudtak elhelyezni. A kitéhezett menekültek nekiestek az élelmiszereknek, melyek hamarosan elfogytak úgy, hogy még az állat részére eltett takarmányt is elfogyasztották. A többi menekültek több mint 100 km-t gyalogoltak és teljesen ki-merülve érkeztek meg Cremonába. A menekültek nagyjából része a pályaudvarokat rohanták meg, ahol a katonaság megakadályozta őket, hogy vonatra szálljanak és sok helyen vérfürdőt rendezett.

A múkincseket Toskanába vitték.

Baleset. Ma délelőtt a Boros Béni-tér 15. számú ház előtt a közúti vasut kitérőjénél Cserba Szavéta borossebesi asszony menetközben leugrott a gőzvasut lépcsőjéről. Az asszony hanyatvágódott és a bal combját összezuza. A mentők beszállították a kórházba. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

Winterri aradi fellépése. Az elkényveztetett fővárosi publikum is, mint valami szenzációs tümenyt csodálta és ünnepelte Winterrit, aki az 5 utólérhetetlen telepatikus mutatványával — minden túlzás nélkül — egyedül áll a világon E hó 24-ikén lép fel Winterri a kellemesen fűtött kulturpajozóban az Aradi Gyermekfelruházó Egyesület javára. Jegyek hétfő déljánról kezdve a Schörhagh-cégnél kaphatók.

Magyar és német újdonságok Krausz Paulin kölcsönkönyvtárában. Új fadisztyárgyak festésre, festővásznon.festőmunkák, ajándék tárgyak szobd árban Krausz Paulin könyvkereskedésében. 5830

Könyvújdonságok Deak könyvkereskedésében Forray-u.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkiltördőköl újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelmenbe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el. —

MOZGOKEPSZINHAZ.

* A Mozi-iroda hírel. A fekete gyémántok (Jókai film az Urániában.) Tegnap ismét vándorlásszerű élénkség jelezte, hogy az Uránia irodalmi filmet mutat be. A közönség értékelni tudta a mozi nagyszerű hivatását akkor, midőn a néprétegek ezreinek nyujt alkalmat irodalom megismerésére és élvezésére. Hiszen a film maga is ezt célozta és ha a sorozat első filme jóslásokra enged következtetni úgy megállapíthatjuk, hogy a mozi filmsorozata termékenyebb talaira fog találni, mint a színházé. Maga a mese ismeretes, Jókai legszebb műveinek gyöngye van feldolgozva és a salgó-tariáni bányák örök feketesége, a szén kincses drágasága és a verejték, melylyel nozzájut az emberiség; igazán soha szebb megörökítésére nem tett szert. Tökéletes ez a film minden tekintetben, rendezés, fotográfia és játék mind-megannyi méltó a koszorozott szerző soha el nem muló dicsőségéhez.

* Uránia műsora. November 17-18., szombattól vasárnapig Fekete gyémántok, Jókai Mór világhíres regénye filmen.

* Mozikritika. A „Szépség hercegének”, az „Élet királyának” nevezte Wilde Oszkár íróművészetének egyik legszebb alakját: Dorian Gray-t. Csupa szimbólum, fantazmagória ez a könyv, melynek legnagyobb értéke: az az utólérhetetlen elbeszélő módor, amellyel a „Readingi tegyház balladéja”-nak írója a történetet a világnak bemutatta. Ez a történet nem alkalmas filmdarabnak. Ezt a véleményünket megerősítette az Apollóban ma vetített kép, melynek interieur felvételei szépek, de az egész halvány mását sem tudja adni Wilde nagyszerű művének. E film német márkát visel, úgy tudjuk azonban, hogy újabb magyar vállalat is feldolgozta. A ma vetített képnek talán a legnagyobb hibája, hogy a főszereplő, akinek eszményi szép férfunak kellene lennie: épen nem az s így nem ébreszt a felvonások során sorsa iránt érdeklődést és kíváncsiságot. A közönség nem is volt nagy számban kíváncsi...

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Márkával, vagy arannyal.

(A bizalmatlan németek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hivatalos/helyről is beismert tény az, hogy a háboru kitörése óta a monarchia pénzének vásárló ereje nagyon alászállt, valutánk pedig a semleges államokban esőkent. Az Aradi Közlöny pénzünk vásárló értékének csökkenéséről és valutánkról kérdést intézett egy tekintélyes és ismert közgazdasági szakférfiúhoz, aki ezeket mondotta:

— Pénzünk disszázsiójának több oka van: a háboru kitörésekor Németország azonnal harminc fillérrel felemelte a márka értékét a koronával szemben, vagyis nekünk a márkaért békeidőbeli egy korona tizenhét fillér helyett még harminc fillér disszázsiót kellett fizetnünk.

De leszállt a monarchia pénzének értéke azért is, mert a kormány a háboru alatt tizenhat és fél milliárd papírpénzzel fedezte a háboru kiadásokat. A monarchia abban a szerencsés helyzetben van, hogy csak kevés bevitteli cikkekre szorul és hogy szövetségeseinek buzáat ekszportálhat. Katonai és gazdasági téren szoros kapcsolatban vagyunk Németországgal és mégis azt kell tapasztalnunk, hogy a németek a legnagyobb bizalmatlansággal viseltetnek a mi pénzünk iránt. A monarchia papírpénzét nem akarják eltogadni a németek. Ez különösen a postai vámolásoknál tapasztalható: a németek akár itt adnak fel vám alá eső luxuscsikket tartalmazó csomagokat, akár pedig Németországból erkezik ilyen vámeso-

mag, vagy arannyal, vagy márkával kell fizetni, mert a németek egyáltalán nem akarják elfogadni a magyar papírpénzt, így a postai vámhivatal kénytelen német pénzt szerezni s azzal fizetni.

Németországban a legszigorúbban megtiltották a legkisebb aranykivitel is, a magyar kormány azonban tetlenül tűri, hogy a németek ennyire lebecsüljék a magyar pénzt, amelynek a valutája ily körülmények között természetesen nagyon aiahanyatlott.

A dió bejelentése. A polgármesteri hivatal hirdetményben közli az érdekeltekkel, hogy mindazok az egyének, jogi személyek és cégek, akik diót, illetve dióbélt továbbadás céljára vagy ipari üzemekben való felhasználás avagy egyébként nem saját háztartásukban való fogyasztás céljaira 50 kilogrammnál nagyobb mennyiségben tartanak raktáron, nyolc nap alatt tartoznak készletüket bejelenteni.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi november 17-én, szombaton

Délután három és fél órákor mérsékelt helyárrakkal:

A Bőregér.

B. Bérlet.

B. Bérlet.

este fél 8 órákor rendes helyárrakkal:

Féltékenység.

Dráma 5 felvonásban.

A szerkesztésért felel:

STAUBER JÓZSEF.

NYILTÉR.

Limbeck János és fia „Első m. kir. azab. érckoporsó-gyára és tem. és endező-váhalata” Arad.

PRO PATRIA!

özv. Schmitzer Ferenoné szül. Kallenthuber Paula a saját, ugyszintén gyermekei Erzsike Alfonz és Paulus, valamint a távollévő apa, testvérek; az itthonlévő anyós, sógorok, sógornők, a számos rokon, jóbarát és jóismerősök nevében is szomorodott szívvel tudatja a hön szeretett és felejtethetlen jó férj, illetőleg fiu, a gondos édesapa, testvér, sógor, nagybácsi és rokon

SCHMITZER FERENC,

kéményseprő mestornak,

folyó évi november hó 16-án, reggeli 7 órákor, tevékeny életének 42-ik, boldog házasságot 16-ik évében, az északi hártéren szerzett súlyos betegség következtében, a halottias szentségek áhitatos felvétele után történt jobblétre szenderült.

A felejtethetlen drága halottunk földi maradványait november hó 18-án délután 2 órákor fogjuk Magyar-utca 19. számú gyászházból, a római katolikus anyaszentegyház szertartással szerint történt beszentelés után, a helybeli felső temetőben lévő családi sírkertben örök pihenésre elhelyezni.

Az egésztestű szentmise áldozat a boldogult lelki üdvéért f. évi november hó 21-én reggeli 7,8 órákor fog a fűsztelendő Minorita-atyák templomában az egek Urának bemutatni.

Pihenése oszindes, drága emléke áldott legyen!

Arad, 1917. november hó 16. 7805

Petroleum

helyett 25 gyertyafényű asztali lámpát 15 kor. ért, 6 hónapra való gázfejlesztő anyagot 30 kor.-ért szállít, míg a készlet tart. 7841

Komán O., VI., Budapest, Nagymező-u 45.

A béke küszöbén

1917. október 1-én.

aj előfizetést nyitottunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legtrisebb tudósításban számol be az Aradi Közlöny. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborus híreinek megbízhatósága révén Magyarország vidéki lapjai között az első helyen áll és mint ilyen a legelterjedtebb, a leg tartalmasabb, legkedveltebb és legolvasottabb ujság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre . . . . . 36 korona

Fél évre . . . . . 18 korona

Negyed évre . . . . . 9 korona

Egy óra . . . . . 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Egy ügyes fiu kifutónak

nyomdánkban jó fizetéssel felvétetik.

10278—1917. pm.

HIRDETMÉNY.

3310—1917. M. E. rendelet 5. paragrafusa lehetővé teszi, hogy egy a nem termelők, valamint azon termelők, kiknek szükségletét a saját termése nem fedezi — a saját házi szükségletükre bármely községben termelőknél burgonyát szerezhessenek be. Az erre vonatkozó vásárlási igazolványok kiállításával Arad sz. kir város közlélmzési hivatalát bizom meg.

Kiállítási díj a közlélmzési

hivatal személyzeti és dologi kiadásainak fedezésére kitonkint fél fillér fizetendő.

Az étkezési célokra szolgáló burgonya eladási ára 1917. évi november 30-ig kilónkint 22 fillér, melyben bentfoglalatik a rakodó állomáshoz való szállítási költség is.

A vásárlási igazolványok csak az élelmiszer igazolványok felmutatása után állítandók ki.

Figyelméztetem a vásárló közönséget, hogy a vásárlási igazolványt azon község tőszolgabirojánál, ahol a burgonyát beszerzi, ok-

vetlenül mutassa be, hogy részére a szállítási igazolvány kiállítható legyen.

Ipari, közlekedési vállalatok, köz- és magán intézetek részére vásárlási igazolvány ki nem állítható, mert ezek részére a szükséglet külön fog kiutakítani. Az erre vonatkozó kérvények jehát a polgármesteri hivatal utján az Országos Közlélmzési Minisztériumhoz terjesztetnek fel.

A termelő által vásárolható, valamint a nem termelők által vásárolható fejadagok a következőleg állapítatik meg:

I. Termelőknél:

Nehéz testi munkások részére fejenkint 108 kg., egyéb ellátatlanok részére személynkint 72 kg., cselédek, időszaki munkások részére fejenkint 72 kiló, vetomagra kat. holdankint 900 kiló.

Nem termelőknél:

Nehéz munkások részére fejenkint 108 kiló, egyéb ellátatlanok részére személynkint 72 kiló.

Arad, 1917. október hó 1-én.

Variassy Jajos, polgármester.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai tehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vértképző gyógybor, vérszegények, labadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 4 korona — fillér.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, linom lúszeres ízű zsonyító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbelegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg java van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acido pepszin helyettesítésére Gyenge emésztésűnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

Rozenyay Mátys gyógy-szertárában Arad, Szabadság ter.

Fehér, száraz

házi szappant

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszerháza

Arad, Andrásy-ter 22. sz.

Katonáknak Szőrvesztő-

Depillor.

fontos tudni, hogy ruha elük

kiállítására legelőször PETRIS olgádek, ára 2 kor. HADAR nia ópor, ára 2 kor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrej arc, nyak vagy karokról, stb minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Árutasítása 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerházaiban

Budapesti fémáruháros egy nélkülözhetetlen és igen nagyban is aktuális, szabadalmazott cikke Arad-, Csanád- és Békésvármegyére. Ezen cikk teljesen fölöslegessé teszi a cipő további megtalpatását és minden rászégezés, vagy rácsavarás nélkül

pillanat alatt a cipőre fel és lecsatolható

Szabályozható kisebbre-nagyobbra s így egy pár védővel több pár cipő éveken át megvédhető. Teljesen zajtalan, észrevétlenül végig simul a cipő talpon és a legkényesebb izlést is kielégíti.

Kapható:

7529

Hoffmann Sándor cégnél

Arad, Andrassy-tér 20. szám.

Vidéki képviselők kerestetnek. Vizsontelárusítóknek árkedvezmény.

Egy-két

önyvkötő,

valamint több

könyvkötő leány

jó fizetéssel

alkalmazást nyernek

az Aradi Nyomda Részvénytársaság könyvkötészetében.

Bognárokat

keresünk

jó fizetéssel! Élelmezés biztosítva! Első Lippai Kocsi- és Fűszergyár R.-T. Lippa. Jelentkezni lehet:

Schnauer E. NŐ

fakereskedőnél is, Arad, Saloz-utca 1. szám. 7581

Huzás már 1912. évi december hó 6-án.

Ezen XXXIII. magyar királyi lotókönyvelő államsorsjáték főnyereménye 200.000 K. készpénzben. Az összes nyeremények összege 475.000 K. készpénzben. Egy sorsjegy ára 4 korona. Sorsjegyek csak akkor a magy. kir. lotókönyvelő igazgatóság által az apró sorsjegyekkel együtt az összeg ezeres leküldése mellett, továbbá valamennyi pótlal. a 6-án és sorsvétel al az összes vasúti állomásokon a legközelebbi donaujárású és váltó állomáson. Játék ertvet ingyen és bementve küld. 7133

A magy. kir. Lotókönyvelő igazgatóság.

Ház és föld

adás-vételét közvetíték. Kérek eladás megbízásokat, a ánlók megvételeire magán- és bérháza-at.

Szűcs F. Vilmos,
Arad, Haro ins-utca 10. szám

Használt ólom megvételekre kerestetik.

Egy hivatalsszolga és egy házmester

nyerhet alkalmazást az aradi m. kir. jószágigazgatóságnál

7875

Az állás mindegyike 2 korona napibérrel és havi 50 korona háborussegély élvezetével van összekötve. Ezenkívül 1 évi szolgálat után évi 100 korona ruhaátalányban és ha családja van, egy évi szolgálat betöltésével egy-egy gyermek után évi 160-160 korona családi pótlékban részesül. A házmester természetben lakást is kap. Az állás lehetőleg azonnal elfoglatandó. Az ezen állást elnyerő önjártók a kir. jószágigazgatóságnál (Fertőnánd-utca, földművelési palota, I. emelet, 31. ajtó) reggel 8-tól d. n. 2 óráig jelentkezzenek. 7876

Tisztelettel értesítem Aradváros és Aradmegye n. é. közönségét hogy a Deák Ferenc-utca 29. szám alatt a volt Osizmaula-féle

vendéglőt

(a Balaton-kávéház mellett) **megnyitottam.** Kitűnő konyha. Abonensek elfogadhatnak. Tisztán kezelt italok. Nagyrabecsült pártfogásért esedezik **Lőkövits Rózsika.**

Föl műviskolat végzett

27 éves, teljesen hadmentes, nős egyén, gazdaságban

ispáni állást

keres. Csakis állandó helyre reflektál. Cim a kiadóban. 7884

Használt csomagoló papír megvételekre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. :-

Viszkeletsgéget,

sömör, rüh leggyorsabban elűzi a Dr. Fiesch-féle eredeti

„BARNÁ ZSIR”

Nincsen szaga, nem piszkos. Mindig eredeti p. csétes Dr. Fiesch-féle kerjünk. Próbá tegely 1.50 s. nagy tegely 3.—k. C. aladi tegely 9.—k. Kapható Aradon, Hajós Arpad gyógyszerárában, Arad, Andrassy-tér 22. szám. 151

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IDOLYA DORÉ CRÉMT

használja. Az arebört vakító fehérre varázsolja és eltűnt mindenféle arptisztálanságot. Ara egy tegelynek 2.—K.

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K — fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K — fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS-sal.**

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpad gyógyszerárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

A szappanegapelas utka a felhasználott szappanok helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szeptó különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc-enőse. Kis tegely 1.50 kor. Nagy tegely 2.50 k. nappali használatra. Egy tegely ára 3 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail cremje. Egy darab 7 kor. — fill.

Rozsnyay Serail szappan. Lehető finomságu. Orám, fehér, rózsá és testszelvényekben. Egy dob. ara 4 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, ideál, orgona, piros rózsá, Serail. Uvegje 6 kor 50 fillér.

Kapható a készítőnél 1846

Rozsnyay Mátyás gyógyszerárában Arad, Szabadság-tér.

